

**ДЭЛХИЙН ЗАРИМ ОРНЫ ГАДААДЫН ИРГЭН ХАРЬЯАТ, ЦАГААЧЛАЛЫН АСУУДАЛ
ХАРИУЦСАН БАЙГУУЛЛАГЫН СТАТУС, ЧИГ ҮҮРЭГ БОЛОН АЛБАН ХААГЧДЫН ТӨРИЙН
АЛБАНЫ АНГИЛАЛ**

(Харьцуулсан судалгаа)

*Э.Энхтүвшин, Ц.Ариунаа,
Б.Батцэцэг, Б.Туул*

АГУУЛГА

УДИРТГАЛ

СУДАЛГААНЫ ХУРААНГУЙ

НЭГ. МОНГОЛ УЛСЫН ГАДААДЫН ИРГЭН ХАРЬЯАТЫН ГАЗРЫН ЭРХ ЗҮЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ
ХОЁР. ДЭЛХИЙН ЗАРИМ ОРНЫ ГАДААДЫН ИРГЭН ХАРЬЯАТЫН АСУУДАЛ ЭРХЭЛСЭН
БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРХ ЗҮЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ

2.1 АВСТРАЛИЙН ХОЛБООНЫ УЛС

2.2. ЯПОН УЛС

2.3. СИНГАПУР УЛС

2.4. БҮГД НАЙРАМДАХ ХЯТАД АРД УЛС

ХАВСРАЛТ- 1

ХАВСРАЛТ- 2

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

UIH.MN
СУДАЛГААНЫ САН

УДИРТГАЛ

Энэхүү судалгаанд Монгол Улсын Гадаадын иргэн, харьяатын газартай ижил үйл ажиллагаа явуулдаг зарим орны холбогдох байгууллагын статус, чиг үүрэг болон албан хаагчдын төрийн албаны ангилалыг холбогдох хууль тогтоомжийн хүрээнд харьцуулан судалсан болно.

Судалгааны хамрах хүрээ:

Судалгаанд Австрали, Япон, Сингапур, Хятад зэрэг өндөр хөгжилтэй болон хөгжингүй улсуудыг хамруулсан бөгөөд хүн ам, газар зүйн байршил, хөгжлийн түвшин, цагаачлалын болон гадаадын иргэн, харьяатын бодлого, төрийн албан (Гадаадын харьяатын газарт ажилладаг) хаагчид нь төрийн тусгай ангилалд хамаардаг зэргийг харгалзан сонгосон бөгөөд эдгээр улсуудын Гадаадын иргэн, харьяатын газар (Цагаачлалын харьяатын газар)-ын бүтэц, зохион байгуулалт, чиг үүрэг болон албан хаагчдын төрийн албаны ангиллын талаар авч үзлээ.

Судалгааны арга зүй:

- баримт бичгийн шинжилгээ хийх;
- харьцуулсан шинжилгээ хийх.

Судалгааны бүтэц, агуулга:

Гадаадын иргэн харьяатын газартай ижил төстэй үйл ажиллагаа явуулдаг гадаадын зарим орны байгууллагын статус, чиг үүрэг болон албан хаагчдын төрийн албаны ангиллыг дараах байдлаар ангилан судаллаа. Үүнд:

1. гадаадын зарим орны “Гадаадын иргэн, харьяатын асуудал хариуцсан байгууллагын статус, харьяалал, эрхлэн гүйцэтгэдэг үйл ажиллагааны цар хүрээ, чиг үүрэг, бүрэн эрх”-ийг харьцуулан судлах;
2. гадаадын иргэн, харьяатын асуудал хариуцсан байгууллагад ажиллагсдын эрх, үүрэг түүнд тавигдах шаардлага, хэрхэн томилох чөлөөлөх, төрийн албаны ангиллыг харьцуулан судлах (ажиллагсад нь төрийн тусгай албанд харьяалагддаг эсэхийг тодруулах).

СУДАЛГААНЫ ХУРААНГУЙ

Монгол Улсын Гадаадын иргэн, харьяатын газар нь гадаадын иргэний талаар төрөөс баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулахдаа дараах болон бусад эрх зүйн актын хүрээнд үйл ажиллагаагаа явуулна. Үүнд:

- Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай;
- Харьяатын тухай;
- Үндэсний аюулгүй байдлын тухай;
- Үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх болон терроризмтой тэмцэх тухай;
- Зөрчил хянан шийдвэрлэх тухай.

Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны харьяанд байх тус газар нь дээрх хуулиудын хэрэгжилтэд хяналт тавих, илэрсэн зөрчлийг арилгуулах, Монгол Улсад зорчих гадаадын иргэнд виз, оршин суух зөвшөөрөл олгох, Монгол Улсаас хилийн чанад дахь Дипломат төлөөлөгчийн газарт мэргэжил, арга зүйн туслалцаа үзүүлэх, иргэний харьяалал, цагаачлал, гадаадын гэр бүлд Монгол Улсын харьяат хүүхэд үрчлүүлэх асуудлыг шийдвэрлэх зэрэг чиг үүргийг хэрэгжүүлэн ажилладаг байна.

Гадаадын иргэн, харьяатын газрын алба хаагч нь Төрийн албаны хуулиар **төрийн захиргааны** албан тушаалд хамаарч байна.

Судалгаанд хамрагдсан улсуудаас Австрали, Япон улсуудын гадаадын иргэн харьяатын

асуудал эрхэлсэн байгууллага нь хууль зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагадаа харьяалагдаж байгаа нь манай улстай ижил байна.

Тухайлбал, **Австрали** Улсын Цагаачлалын харьяатын газар нь Дотоод хэргийн яамандаа⁶⁸ харьяалагдаж байгаа бөгөөд гадаадын иргэдийг тус улсад орох, гарах хөдөлгөөнд хяналт тавихаас гадна хилийн цагаачлалын хяналт, цагаач иргэдийг хүмүүнлэгийн үйл ажиллагаанд оролцогчдыг суурьшуулах арга хэмжээг удирдан зохион байгуулж ажилладаг.

Австралийн иргэншлийн тухай (Australian Citizenship Act 1948), Цагаачлалын тухай (Migration Act 1958), Австралийн хилийн цэргийн тухай (Australian Border Force Act 2015) хуулиудаар тус гадаадын иргэн, харьяатын асуудал хариуцсан байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалт, зорилго, үйл ажиллагаа, чиг үүргийг зохицуулсан байна.

Австрали Улсын Цагаачлал, харьяатын газар⁶⁹ -ын бүтэц, зохион байгуулалтын хувьд:

1. Хойд нутаг дэвсгэрийн бүсийн Цагаачлал, иргэний харьяатын газар;
2. Шинэ Өмнөд Уэльс мужийн Цагаачлал, иргэний харьяатын газар;
3. Австралийн төвийн бүсийн Цагаачлал, иргэний харьяатын газар;
4. Тасмани мужийн Цагаачлал, иргэний харьяатын газар;
5. Баруун Австралийн мужийн Цагаачлал, иргэний харьяатын газар;
6. Шилжилт хөдөлгөөнийг хянан шийдвэрлэх шүүх;
7. Цагаачлал, иргэний харьяаллын хэлтэс Парраматта алба [Шинэ Өмнөд Уэльс];
8. Өмнөд Австралийн мужийн Цагаачлал, иргэний харьяатын газар;
9. Виктория мужийн Цагаачлал, иргэний харьяатын газар;
10. Квийнсланд мужийн Цагаачлал, иргэний харьяатын газар гэж хуваагддаг байна.

Цагаачлалын ажилтан буюу "immigration officer (border force officer)"-т Цагаачлал, харьяатын албаны ажилтнуудаас гадна далайн боомт, нисэх онгоцны буудал, цагаачдыг саатуулах байрны алба хаагчид болон хээрийн журмаар цагаачдыг дагаж мөрдөх үүрэг гүйцэтгэдэг Австралийн Хилийн цэргийн алба (Australian Border Force) хаагчид ордог ба эдгээр нь бүгд **төрийн тусгай алба хаагчид** байна.

Япон Улсын цагаачлалын албаны хувьд Хууль зүйн яамны харьяа агентлаг юм. Эрх зүйн орчны хувьд гадаадын иргэн, дүрвэгсдийн асуудал болон уг асуудлыг хариуцсан төрийн байгууллагын үйл ажиллагааг органик хуулиар оршин сууж буй гадаадын иргэдийг бүртгэх, хяналт тавих, дүрвэгсдийн асуудлыг шийдвэрлэх, орогнол хүссэн өргөдөл хүлээн авах зэргийг зохицуулдаг.

Иргэншлийн тухай (The Nationality Law)⁷⁰, Цагаачлалын хяналт, дүрвэгсдийг хүлээн зөвшөөрөх тухай (Immigration Control and Refugee Recognition Act)⁷¹, Гадаадын иргэний бүртгэлийн тухай (Alien Registration Law)⁷² хуулиудаар тус тус гадаадын иргэн, харьяатын асуудал хариуцсан байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалт, зорилго, үйл ажиллагаа, чиг үүргийг зохицуулсан байна.

Япон Улсын Цагаачлалын алба⁷³ нь Хууль зүйн яамны харьяа агентлаг бөгөөд Саппоро, Сэндай, Токио, Нагояа, Осака, Такамацу, Хирошима, Фукуока дахь найман Бүсийн цагаачлалын товчоодоос бүрдэнэ. Бүсийн цагаачлалын товчоо нь дүүргийн болон салбар хэсэгтэй байдаг.

Тус улсын цагаачлалын албанд ажилладаг улсын байцаагчийн эрхтэй төрийн алба хаагч нь

⁶⁸ <https://www.homeaffairs.gov.au/#>

⁶⁹ <https://immi.homeaffairs.gov.au/>

⁷⁰ <http://www.moj.go.jp/ENGLISH/information/tnl-01.html>

⁷¹ http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail_main?id=173&vm=2

⁷² <https://www.refworld.org/docid/3ae6b59120.html>

⁷³ <http://www.immi-moj.go.jp/english/soshiki/index.html>

төрийн тусгай албан тушаалтанд хамаарна.

Харин **Сингапур** Улсын Цагаачлал, шалган нэвтрүүлэх агентлаг нь Дотоод хэргийн яаманд⁷⁴ харьяалагдаж байна. Дотоод хэргийн яам нь улс орны үндэсний аюулгүй байдал, олон нийтийн аюулгүй байдал, иргэний хамгаалалт, хилийн хяналт, цагаачлалын асуудлуудыг хариуцан ажилладаг нь манай улсаас ялгаатай байна.

Сингапур Улс дахь гадаадын иргэн, цагаачлал олон уг асуудлыг хариуцсан төрийн байгууллагын үйл ажиллагааг нэгдсэн нэг хуулиар зохицуулж, хуурай газар, нисэх онгоцны буудал, далайн боомтууд дээр хяналтын цэгүүдтэй, тэдгээр нь орох, гарах бүртгэл, ачаа бараа тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаанд хяналт тавьдаг байна.

Цагаачлалын тухай хууль (Immigration Act)⁷⁵, Паспортын тухай хууль (Passports Act)⁷⁶, Үндэсний бүртгэлийн тухай хууль (National Registration Act)⁷⁷, Гаалийн тухай хууль (Customs law)⁷⁸-иудаар байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалт, зорилго, үйл ажиллагаа, чиг үүргийг зохицуулсан байна. 2015 оны 1 дүгээр сарын 2-ны өдөр Хяналтын цэгүүдийн нэгдсэн командлалын үзэл баримтлалыг баталсан.

Хяналтын цэгүүдийн нэгдсэн командлалын дагуу хуурай газар, далай, агаар гэсэн гурван салбарт хувааж шалган нэвтрүүлэх боомтуудаар хууль бусаар нэвтрэх, ачаа бараа тээвэрлэлтийн аюулгүй байдлыг ханган ажиллана. Хяналтын цэгүүд нь үйл ажиллагаа Комиссарт шууд тайлагнадаг ба командлагч удирддаг.

Сингапур Улсын төрийн албаны комисс ба Хууль зүйн үйлчилгээний комиссын тухай хууль (Public Service Commission, Legal Service Commission Act)-д зааснаар Дотоод хэргийн яамны харьяа Цагаачлал, шалган нэвтрүүлэх агентлагын албан тушаалтан нь **төрийн тусгай алба хаагчид** байна. Цагаачлалын тухай хууль (Immigration Act)-ийн нэмэлт өөрчлөлтөөр цагаачлалын албан хаагчид шалган нэвтрүүлэх цэгүүд болон тэдгээрийн ойр орчимд эрэн сурвалжлах, саатуулах, баривчлах цагдаагийн эрх мэдэлтэй байна.

Хятад Улсын тухайд Үндэсний цагаачлалын алба нь Олон нийтийн аюулгүй байдлын яамандаа харьяалагдаж байгаа нь Монгол Улсаас ялгаатай байна.

БНХАУ-ын гарах, орох захиргааны тухай хуулийн 58 дугаар зүйлд газар дээр нь байцаах, үргэлжлүүлэн байцаах, цагдан хорих ажиллагааг хянах, үйл ажиллагааны цар хүрээг хязгаарлах, албадан гаргах талаар хуульд заасан арга хэмжээг мужийн түвшнээс дээш буюу орон нутгийн ардын засгийн газрын олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах байгууллагууд эсхүл хилийн мэргэжлийн хяналтын байгууллагууд хэрэгжүүлнэ гэж заажээ. Олон нийтийн аюулгүй байдлын яамны удирддаг Үндэсний цагаачлалын алба болох үндэсний товчоо (БНХАУ-ын гарах-орох захиргаа) 2018 оны 4 дүгээр сарын 2-нд байгуулагдсан бөгөөд дэд сайдын түвшний алба юм.

Харин үндэсний цагаачлалын газрын харьяа байгууллагад Хилээр орох-гарах менежментийн мэдээллийн технологийн судалгааны хүрээлэн, Цагаачлалын үйлчилгээний төв, Цагдаагийн (харьяатын асуудал хариуцсан цагдаа) аюулгүй байдлын төв ордог байна.

Үндэсний цагаачлалын удирдах газрын тогтолцоо нь 8 хэлтэс, 1 хорооноос бүрдэнэ: Захиргаа удирдлагын хэлтэс, Бодлого зохицуулалтын хэлтэс, Гадаадын иргэдийн захиргааны хэлтэс, Иргэдийн орох, гарах захиргааны хэлтэс, Хилийн мэргэжлийн хяналтын хэлтэс, Мэдээллийн технологийн хэлтэс, боловсон хүчний хэлтэс, Логистик хангамж үйлчилгээний дэмжлэг үзүүлэх

⁷⁴ <https://www.mha.gov.sg>

⁷⁵ <https://sso.agc.gov.sg/Act/IA1959>

⁷⁶ <https://sso.agc.gov.sg/Act/PA2007>

⁷⁷ <https://sso.agc.gov.sg/Act/NRA1965>

⁷⁸ <https://sso.agc.gov.sg/Act/CA1960>

хэлтэс болон намын хороотой байна.

БНХАУ-ын төрийн албан хаагчдын харилцааг Төрийн албаны тухай хуулиар зохицуулдаг бөгөөд Монгол Улсын төрийн албан хаагчдын ангилал зэрэглэлээс өөрөөр ангилдаг байна. Тухайлбал, БНХАУ-ын Төрийн албаны тухай хуулийн 16 дугаар зүйлд Төрийн албан хаагчдын албан тушаалын мөн чанар, шинж чанар, менежментийн хэрэгцээнд нийцүүлэн төрийн албан хаагчдын албан тушаалын ангиллыг цогц менежмент, мэргэжлийн технологичид, захиргааны хууль сахиулагчид гэсэн ангилалд хуваадаг байна.

БНХАУ-ын цогц менежмент нь манай улсын төрийн тусгай албан хаагчийн ангилалтай ижил агуулгатай бөгөөд албан хаагчдын зэрэг дэв дарааллыг дараах байдлаар ангилладаг: нэгдүгээр түвшний байцаагч, хоёрдугаар түвшний байцаагч, нэгдүгээр түвшний мөрдөн байцаагч, хоёрдугаар түвшний мөрдөн байцаагч, гуравдугаар түвшний мөрдөн байцаагч, дөрөвдүгээр түвшний мөрдөн байцаагч, нэгдүгээр түвшний ахлах ажилтан, хоёрдугаар түвшний ахлах ажилтан, гуравдугаар түвшний ахлах ажилтан, дөрөвдүгээр түвшний ахлах ажилтан, нэгдүгээр түвшний ажилтан, хоёрдугаар түвшний ажилтан гэж ангилдаг байна.

Дээрх ангиллын хүрээнд цагаачлалын албаны байцаагч нар газар дээр нь байцаах, цагдан хорих ажиллагааг хянах, үйл ажиллагааны цар хүрээг хязгаарлах, албадан гаргах эрхтэй байдаг тул **төрийн тусгай ангилалд** хамаардаг байна.

Судалгаанаас үзэхэд, дээрх улсуудын харьяатын газар ажилладаг эрх бүхий албан тушаалтангууд нь төрийн тусгай албан хаагчын ангилалд хамаарч байна. (Хүснэгт 1)

Хүснэгт 1. Судалгаанд хамрагдсан орнуудын гадаадын иргэн харьяатын асуудал эрхэлсэн байгууллагын товч мэдээлэл

Д/д	Улсын нэр	Байгууллагын албан ёсны нэр	Албан хаагчдын ангилал	Зохицуулж буй хууль
1	Австрали	Дотоод хэргийн яамны харьяа Цагаачлал, харьяатын газар /Immigration and Citizenship/	Төрийн тусгай	Австралийн иргэншлийн тухай хууль, Цагаачлалын тухай хууль, Австралийн хилийн цэргийн хууль, Хөдөлмөрийн хууль, Төрийн албаны хууль.
2	Япон	Хууль зүйн яамны харьяа Цагаачлалын алба /Immigration Services Agency/	Төрийн тусгай	Иргэншлийн тухай Цагаачлалын хяналт, дүрвэгсдийг хүлээн зөвшөөрөх тухай хууль, Гадаадын иргэний бүртгэлийн тухай хууль.
3	Сингапур	Дотоод хэргийн яамны харьяа Цагаачлал, шалган нэвтрүүлэх газар /Immigration and Checkpoints Authority (ICA)	Төрийн тусгай	Цагаачлалын тухай хууль, Паспортын тухай хууль, Үндэсний бүртгэлийн тухай хууль, Гаалийн тухай хууль.
4	БНХАУ	Олон нийтийн аюулгүй байдлын яамны харьяа Үндэсний Цагаачлалын алба болох үндэсний товчоо /The National Immigration Administration (Exit-Entry Administration)/	Төрийн тусгай	БНХАУ-ын гарах, орох захиргааны тухай хууль, Харьяатын тухай хууль, Төрийн албаны тухай хууль.

НЭГ. МОНГОЛ УЛСЫН ГАДААДЫН ИРГЭН, ХАРЬЯАТЫН ГАЗРЫН ЭРХ ЗҮЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ

Гадаадын иргэн, харьяатын газар нь Монгол Улсын Засгийн газрын 2008 оны 64 дүгээр тогтоолоор **Хууль зүй, дотоод хэргийн яамны харьяанд** Засгийн газрын хэрэгжүүлэгч агентлаг болон өргөжсөн байна. Одоогийн байдлаар Гадаадын иргэн, харьяатын газар нь 4 газар, 3 хэлтэс, орон нутагт 6 газар, 1 хэлтэс, нийт 306 албан хаагчтайгаар үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

Үндэсний аюулгүй байдлын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлд зааснаар үндэсний аюулгүй байдлыг хангах тусгайлсан чиг үүргийг хэрэгжүүлэн ажилладаг бөгөөд Үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх болон терроризмтой тэмцэх тухай хуулийн хүрээнд холбогдох байгууллагуудын хамтын ажиллагааг уялдуулан зохицуулах, мэдээлэл солилцох чиг үүрэг бүхий орон тооны бус Терроризмтой тэмцэх зөвлөлд гишүүн байгууллагаар оролцдог.

2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдөр УИХ-аас баталсан Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай хуулийн дагуу төрийн тусгайлсан чиг үүрэг гүйцэтгэдэг Монгол Улсаас хилийн чанад дахь Дипломат төлөөлөгчдийн газруудад виз, бүртгэлийн үйл ажиллагааг хариуцсан төлөөллийг томилохоор тусгайлан зааж өгсөн байна.

2016 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдөр УИХ-аар Монгол Улсын Хилийн тухай хуулийг шинэчлэн баталснаар Гадаадын иргэн, харьяатын газрын Монгол Улсын хилээр зорчигч, тээврийн хэрэгслийг шалган нэвтрүүлэх чиг үүрэг Хил хамгаалах байгууллагад шилжсэнтэй холбогдуулан Гадаадын иргэн, харьяатын газрын үйл ажиллагааны стратеги, зохион байгуулалтын бүтэц, орон тоог Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын тушаалаар шинэчлэн баталсан байна.

Хуулиар олгогдсон эрх, үүрэг:

Тус газар нь Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай, Харьяатын тухай хууль болон бусад холбогдох хууль тогтоомжийн хүрээнд:

- Монгол Улсад зорчих түр ирэгч, албан болон хувийн хэргээр оршин суух гадаадын иргэнд виз, визийн зөвшөөрөл, оршин суух зөвшөөрөл олгох, хугацааг сунгах хувийн урилга олгох, гадаадын иргэнийг цахим үнэмлэхжүүлэх;
- гадаадын иргэний талаар төрөөс баримтлах бодлогыг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах;
- гадаадын иргэний талаарх хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих;
- гадаадын иргэний талаарх мэдээллийн нэгдсэн сан бүрдүүлэх, хөтлөх;
- *гадаадын иргэний виз, бүртгэл, мэдээллийн цаасан болон цахим мэдээллээс бүрдсэн нэгдсэн санг хөтлөх, сангийн хадгалалт, хамгаалалтын аюулгүй байдлыг хангах, сангаар дамжуулан төрийн холбогдох байгууллагатай харилцан мэдээлэл солилцох;*
- олон улсын болон гадаад улсын төрийн бус байгууллагын салбар, төлөөлөгчийн газарт Монгол Улсад үйл ажиллагаа явуулах зөвшөөрөл олгох, сунгах, хүчингүй болгох, үйл ажиллагаанд нь хяналт тавих;
- *Монгол Улсад цагаачлан оршин суух зөвшөөрөл авсан гадаадын иргэний гарах-орох мэдэгдлийг бүртгэх.*
- иргэний харьяалал, цагаачлал, гадаадын гэр бүлд Монгол Улсын харьяат хүүхэд үрчлүүлэх, олон улсын болон гадаадын төрийн бус байгууллагын салбар, төлөөлөгчийн газартай холбоотой асуудлыг шийдвэрлэх;
- Монгол Улсаас гадаад улсад суугаа дипломат төлөөлөгчийн болон консулын газарт мэргэжил, арга зүйн туслалцаа үзүүлэх;
- холбогдох хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих, илэрсэн зөрчлийг шийдвэрлэх үүргийг хэрэгжүүлж байна.

Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлд Улсын байцаагчийн бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх баталгааг зохицуулсан байна:

- улсын байцаагч Төрийн албаны тухай хууль тогтоомжид заасан төрийн албан хаагчийн ажиллах нөхцөл, баталгаа, нэмэгдэл баталгаа, түүнд олгох цалин хөлс, нөхөх төлбөр, тусламж, шагнал урамшил, тэтгэвэр, тэтгэмжээс гадна дор дурдсан нэмэгдэл баталгаагаар хангагдана;
- хяналт шалгалт хийх бүрэн эрхээ хэрэгжүүлж явахдаа хот, суурингийн доторх нийтийн тээврийн хэрэгсэл /таксинаас бусад/-ээр зорчсон тохиолдолд хувиас гарсан зардлыг тогтоосон журмын дагуу тухайн байгууллага нь нөхөн олгох;
- хяналт шалгалт хийх бүрэн эрхээ хэрэгжүүлж яваад хөдөлмөрийн чадвараа түр алдсан бол хөдөлмөрийн чадвараа түр алдсаны тэтгэмж, албан тушаалын цалингийн зөрүүг хөдөлмөрийн чадвараа түр алдсан хугацааны туршид, тахир дутуу болсон бол тахир дутуугийн тэтгэвэр, албан тушаалын цалингийн зөрүүг тахир дутуугийн тэтгэвэр авч байгаа хугацааны туршид тус тус авах;
- хяналт шалгалт хийх бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхтэй нь холбогдуулан амь насыг нь хохироосон тохиолдолд түүний албан тушаалын гурван жилийн цалинтай тэнцэх хэмжээний нэг удаагийн буцалтгүй тусламжийг хохирогчийн ар гэрт олгох;
- бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхтэй нь холбогдуулан доромжилсон, гүтгэсэн, дарамталсан, амь нас, эрүүл мэндэд нь бодит аюул заналхийлсэн бол цагдаагийн байгууллагаар аюулгүй байдлаа хангуулах арга хэмжээ авахуулах;
- улсын байцаагч хяналт шалгалт хийх бүрэн эрхээ хэрэгжүүлж яваад хөдөлмөрийн чадвараа түр алдсан, эсхүл амь нас нь хохирсон тохиолдолд тэтгэвэр, тэтгэмж болон албан тушаалын цалингийн зөрүү, буцалтгүй тусламжийг улсын төсвөөс олгож, уг хөрөнгийг гэм буруутай этгээдээр нөхөн төлүүлнэ.

Гадаадын иргэний хяналтын улсын байцаагч нь дараах эрх, үүргийг хэрэгжүүлнэ. Үүнд :

- улсын хилээр нэвтрэх эрхийн баримт бичигт үзлэг шалгалт хийж, зөрчлийг арилгуулах;
- гадаадын иргэний паспорт, түүнийг орлох баримт бичигт үзлэг шалгалт хийж, зөрчлийг шийдвэрлэх хүртэл хадгалах, эрх бүхий байгууллагад шилжүүлэх;
- гадаадын иргэнийг Монгол Улсаас албадан гаргах тухай дүгнэлт гаргах;
- гадаадын иргэнийг Монгол Улсаас гаргахыг түдгэлзүүлсэн, албадан гаргасан шийдвэрийг цуцлах санал гаргах;
- гадаадын иргэний паспорт, түүнийг орлох баримт бичигт үзлэг шалгалт хийж, зөрчлийг шийдвэрлэх хүртэл хадгалах, эрх бүхий байгууллагад шилжүүлэх;
- гадаадын иргэнийг Монгол Улсаас албадан гаргах тухай дүгнэлт гаргах;
- гадаадын иргэнийг Монгол Улсаас гаргахыг түдгэлзүүлсэн, албадан гаргасан шийдвэрийг цуцлах санал гаргах;
- албан үүргээ гүйцэтгэх үед улсын хил нэвтрэх.

Гадаадын иргэн харьяатын газарт 2021 оны 2 дугаар сарын байдлаар иргэдээс ирүүлсэн визний зөвшөөрөл, хяналт шалгалт болон бусад чиглэлээрх асуудлуудыг дараах статистик тоон үзүүлэлтээр хүлээн авч шийдвэрлэсэн байна. (Хүснэгт.2)

Гадаадын иргэн, харьяатын газрын алба хаагч нь Төрийн албаны хуулиар **төрийн захиргааны** албан тушаалд хамаарч байна.

Хүснэгт 2. Гадаадын иргэн харьяатын газрын өргөдөл, гомдол, хүсэлтийг шийдвэрлэсэн болон хяналт шалгалт хийсэн тоон мэдээлэл⁷⁹

	2020-12-11 2021-01-31	2021-02-01 2021-02-26
ВИЗ, ЗӨВШӨӨРЛИЙН ЧИГЛЭЛЭЭР		
Визийн зөвшөөрөл олгох	4	834
Виз олголт	1078	66
Хувийн урилга олголт	2	0
Оршин суух зөвшөөрөл олголт	786	32
Оршин суух зөвшөөрлийн сунгалт	5576	851
Оршин суух зөвшөөрлийн хасалт	1059	557
ХҮҮХЭД ҮРЧЛЭХ		
Үрчлэгдсэн хүүхэд	1	0
ТӨРИЙН БУС БАЙГУУЛЛАГА		
Шинээр нээгдсэн	-	0
Хүчингүй болгосон	-	0
Хугацааг сунгасан	7	0
ХЯНАЛТ ШАЛГАЛТЫН ЧИГЛЭЛЭЭР		
Зөрчил гаргасан гадаадын иргэн	11	13
Зөрчил гаргасан уригч иргэн	-	0
Зөрчил гаргасан уригч хуулийн этгээд	6	6
Албадан гаргагдсан гадаадын иргэн	7	2
Гарахыг түдгэлзүүлсэн гадаадын иргэн	3	5
Хяналт шалгалтын тоо (төлөвлөгөөт)	6	0
Хяналт шалгалтын тоо (төлөвлөгөөт бус)	12	7
Саатуулсан гадаадын иргэн	1	2
ӨРГӨДӨЛ, ГОМДОЛ		
Ирсэн өргөдөл, гомдол	22	28
Шийдвэрлэсэн өргөдөл, гомдол	13	19
Шийдвэрлэлтийн шатанд байгаа өргөдөл, гомдол	9	9

⁷⁹ <http://mn.immigration.gov.mn/blog>

ХОЁР. ДЭЛХИЙН ЗАРИМ ОРНЫ ГАДААДЫН ИРГЭН ХАРЬЯАТЫН АСУУДАЛ ЭРХЭЛСЭН БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРХ ЗҮЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ

2.1 АВСТРАЛИЙН ХОЛБООНЫ УЛС

Австралийн Холбооны Улс нь Австралийн эх газрыг хамран оршдог, олон тооны жижиг арлуудтай улс юм. Австрали улс 7,692,024 км² газар нутагтай бөгөөд хэмжээгээрээ дэлхийд зургаадугаарт ордог. Бусад улстай хуурай хилгүй зүүн талаараа Номхон далай, баруун талаараа Энэтхэгийн далайтай хиллэдэг. Австралийн ойролцоо орших арлын орнуудад Зүүн Тимор, Папуа Шинэ Гвиней, Соломоны арлууд, Индонези, Шинэ Зеланд орно.

Тус улс 1788 онд тусгаар тогтносон, Их Британийн хамтын нөхөрлөлд багтдаг. Австрали нь Шинэ Өмнөд Уэльс, Квийнсланд, Өмнөд Австрали, Тасмани, Викториа, Баруун Австрали гэсэн зургаан мужтай. Муж тус бүр хууль тогтоох байгууллага, захирагчтай.

Гадаадын иргэн харьяатын асуудлыг 1958 онд батлагдсан Цагаачлалын хуулиар (Migration Act 1958) зохицуулж байна. Австралийн Цагаачлал, харьяатын алба⁸⁰ (Immigration and Citizenship) нь Дотоод хэргийн яам⁸¹-нд (Department of Home Affairs) харьяалагддаг ба дараах хууль тогтоомжийн хүрээнд үйл ажиллагаа явуулдаг. Үүнд:

1. Австралийн иргэншлийн тухай хууль⁸² (Australian Citizenship Act 1948);
2. Цагаачлалын тухай хууль⁸³ (Migration Act 1958);
3. Австралийн хилийн цэргийн хууль⁸⁴ (Australian Border Force Act 2015);
4. Хөдөлмөрийн хууль (Fair Work Act 2009)⁸⁵;
5. Төрийн албаны хууль (Public Service Act 1999)⁸⁶
6. Цагаачлалын тухай (цагаачдад англи хэлний; төлбөртэй сургалт зохион байгуулах, иргэншил олгох, Австралын соёл, хууль дүрэмтэй танилцуулах сургалт зохион байгуулах зэрэг асуудлыг энэ хуулиар зохицуулдаг) хууль⁸⁷ (Immigration (Education) Act 1971);
7. Цагаачлалын тухай (цагаач хүүхэд асран хамгаалах, цагаач хүүхдийг төлөөлөх зэрэг цагаач хүүхэдтэй холбоотой эрх зүйн харилцааг энэ хуулиар зохицуулдаг) хууль⁸⁸ (Immigration (Guardianship of Children) Act 1946).

Алба хаагчдын эрх, үүрэг

Цагаачлалын ажилтан буюу "immigration officer"-т Цагаачлал, харьяатын албаны ажилтнуудаас гадна далайн боомт, нисэх онгоцны буудал, цагаачдыг саатуулах байрны албан хаагч болон хээрийн журмаар цагаачдыг дагаж мөрдөх үүрэг гүйцэтгэдэг Австралийн Хилийн цэргийн алба (Australian Border Force) хаагчид ордог ба эдгээр нь бүгд төрийн тусгай алба хаагчид байна.

Австралийн үндэсний аудитын газар⁸⁹-аас хийсэн шалгалтаар Гаалийн тухай хууль (Customs Act 1901), Цагаачлалын хууль, Далайн эрх мэдлийн тухай хууль (Maritime Powers Act 2013)-аар Хилийн цэргийн алба хаагчид, офицеруудад нийтдээ 35 төрлийн 500 гаруй эрх мэдэл олгосон талаар дурдсан байдаг. Эдгээр эрхүүдийн ихэнх нь захиргааны шинжтэй боловч албадан байцаах, хүмүүсийг шалгах, эрэн сурвалжлах, баривчлах, тээврийн хэрэгсэл, байранд

⁸⁰ <https://immi.homeaffairs.gov.au/>

⁸¹ <https://www.homeaffairs.gov.au/>

⁸² <https://www.legislation.gov.au/Details/C2006C00317>

⁸³ <https://www.legislation.gov.au/Details/C2018C00337>

⁸⁴ <https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C00650>

⁸⁵ <https://www.legislation.gov.au/Details/C2017C00323>

⁸⁶ <https://www.legislation.gov.au/Details/C2019C00057>

⁸⁷ <https://www.legislation.gov.au/Details/C2011C00051>

⁸⁸ <https://www.legislation.gov.au/Details/C2012C00614>

⁸⁹ <https://www.anao.gov.au/>

нэвтрэх, нэгжих зэрэг албадлагын өргөн хүрээтэй эрхүүдийг тусгасан байдаг байна.⁹⁰

Цагаачлалын ажилтан нь Цагаачлалын тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах үүрэг бүхий хууль сахиулах албан тушаалтан юм. Энэ нь виз мэдүүлэгчид, гадаадын иргэд, оргонол хүссэн хүмүүсийг нэвтрүүлэх, хил зөрчигчдийг илрүүлэх, баривчлах, зөрчлийг арилгах зэрэг өргөн хүрээтэй үйл ажиллагаа явуулдаг.

Австрали Улсын Цагаачлал харьяатын газар нь Хууль зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагадаа харьяалагдаж байгаа нь манай улстай ижил байна. Тус улс нь газар зүйн байрлалын хувьд далайгаар хүрээлэгдсэн, өндөр хөгжилтэй орон тул бусад улсаас хууль бус цагаач, дүрвэгчид ихээр ирдэг байна. Далайн бүсээс зөвшөөрөлгүй ирсэн иргэдийг бүс нутгийн боловсруулах улс буюу “Науругийн бүс нутгийн боловсруулах төв”-д шилжүүлж түр хугацаагаар албадан саатуулж Австрали улсад нэвтрэх эсэхийг шийдвэрлэдэг онцлогтой.

№	Судалсан асуудал	Хуульд тусгагдсан зохицуулалт
Гадаадын иргэн, харьяатын асуудал хариуцсан байгууллагын эрх зүйн зохицуулалт		
1	Эрх зүйн орчин (Бүтэц зохион байгуулалт)	Австралийн иргэншлийн тухай (Australian Citizenship Act 1948), Цагаачлалын тухай (Migration Act 1958), Австралийн хилийн цэргийн тухай (Australian Border Force Act 2015) хуулиудаар тус тус гадаадын иргэн, харьяатын асуудал хариуцсан байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалт, зорилго, үйл ажиллагаа, чиг үүргийг зохицуулсан байна. Австрали Улсын Цагаачлал, харьяатын газар⁹¹ нь Дотоод хэргийн яаманд харьяалагддаг бөгөөд тус улсын гадаадын иргэн, харьяатын асуудал хариуцсан байгууллага юм. Цагаачлал, харьяатын газар нь дараах бүтэцтэй.⁹² Үүнд: 11. Хойд нутаг дэвсгэрийн бүсийн Цагаачлал, иргэний харьяатын газар 12. Шинэ Өмнөд Уэльс мужийн Цагаачлал, иргэний харьяатын газар 13. Австралийн төвийн бүсийн Цагаачлал, иргэний харьяатын газар 14. Тасмани мужийн Цагаачлал, иргэний харьяатын газар 15. Баруун Австралийн мужийн Цагаачлал, иргэний харьяатын газар 16. Шилжилт хөдөлгөөнийг хянан шийдвэрлэх шүүх 17. Цагаачлал, иргэний харьяаллын хэлтэс Парраматта алба [Шинэ Өмнөд Уэльс] 18. Өмнөд Австралийн мужийн Цагаачлал, иргэний харьяатын газар 19. Викториа мужийн Цагаачлал, иргэний харьяатын газар 20. Квийнсланд мужийн Цагаачлал, иргэний харьяатын газар
2	Зорилго	Цагаачлалын тухай хуулийн зорилго нь Үндэсний эрх ашгийн үүднээс Австрали Улсад тус улсын харьяалалгүй иргэд нэвтрэх, оршин суух харилцааг зохицуулахад оршино. Энэ зорилгыг хэрэгжүүлэх хүрээнд дараах үйл ажиллагааг явуулна: • Тус улсын харьяалалгүй иргэдийг Австрали улсад нэвтрэх, оршин суух виз олгох • Цагаачлалын хууль, холбогдох журмын дагуу Австралийн харьяалалгүй иргэдээс хувийн таних тэмдэг (personal identifiers) шаардах • Австралид оршин суух зөвшөөрөлгүй иргэдийг албадан гарах • Австралийн далайн бүсээс зөвшөөрөлгүй ирсэн иргэдийг бүс нутгийн боловсруулах улс руу (regional processing country) шилжүүлэх⁹³ (Номхон далайн өмнөд хэсгийн Науру арал дээр байрладаг “Науругийн бүс нутгийн боловсруулах төв” нь Австралийн цагаачдын оффшор бүс бөгөөд энд зөвшөөрөлгүй ирсэн цагаачдыг албадан саатуулдаг⁹⁴)

⁹⁰ <https://www.anao.gov.au/work/performance-audit/australian-border-forces-use-statutory-powers>

⁹¹ <https://immi.homeaffairs.gov.au/>

⁹² https://recordsearch.naa.gov.au/SearchNRetrieve/Interface/DetailsReports/AgencyDetail.aspx?reg_no=CA%209152

⁹³ <https://www.legislation.gov.au/Details/C2018C00337> Цагаачлалын хуулийн 4 дүгээр зүйл

⁹⁴ http://www5.austlii.edu.au/au/legis/cth/consol_act/ma1958118/s198ab.html

3	Эрхлэн гүйцэтгэдэг үйл ажиллагааны чиг үүрэг	2007 оны 12-р сарын 03-ны өдөр Холбооны Гүйцэтгэх Зөвлөл⁹⁵ (Federal Executive Council)-өөс гаргасан Захиргааны зохион байгуулалтын тушаал⁹⁶ (Administrative Arrangements Order) –ын 13 дугаар хэсэгт Цагаачлал, харьяатын газрын чиг үүргийг дараах байдлаар тодорхойлсон. Үүнд: • Гадаадын иргэдийн тус улсад орох, гарах зохицуулалт • Хилийн цагаачлалын хяналт • Иргэний харьяалал • Үндэстний хэрэг • Олон соёлт хүмүүсийн асуудал • Цагаач хүүхдүүдийн боловсролоос бусад цагаач, хүмүүнлэгийн үйл ажиллагаанд оролцогчдыг суурьшуулах арга хэмжээ
Гадаадын иргэн, харьяатын асуудал хариуцсан байгууллагын алба хаагчдын эрх зүйн зохицуулалт		
4	Хуулиар хүлээсэн чиг үүрэг	Хуулиар хүлээсэн чиг үүрэг Цагаачлалын албаны байцаагчид буюу immigration officer (border force officer) нь бусад орноос ирсэн хүмүүсийг шалгаж, үнэлэлт дүгнэлт өгч, цагаачлалын хууль тогтоомж, дүрэм, журмын дагуу виз, оршин суух өргөдөл гаргаж, шаардлагатай тохиолдолд хуулиар олгосон эрх мэдлээ ашиглан хууль бусаар тус улсад ирсэн хүмүүсийг саатуулж, албадан гаргадаг.⁹⁷ Цагаачлалын хуулийн 140 дүгээр зүйлд: байцаагчдад дараах өргөн хүрээтэй эрх олгосон байна. Байцаагчийн эрх⁹⁸ Байцаагчид дараах зорилгоор эрхээ хэрэгжүүлнэ. Үүнд: • Батлан даах үүргээ биелүүлж байгаа эсвэл биелүүлсэн эсэхийг шалгах зорилгоор; • Батлан даах үүрэгтэй этгээд гэмт хэрэг үйлдсэн, эсхүл зөрчлийн хуулийн заалтыг зөрчсөн эсэхийг шалгах зорилгоор; • Хуульд заасан бусад зорилгоор Байцаагч дээрх эрх мэдлийг ажлын цагаар эсхүл шаардлагатай гэж үзсэн ямар ч үед хэрэгжүүлж болно.⁹⁹ <u>Байцаагчид орон байр, объектод нэвтрэх эрх</u> 1) Байцаагч тухайн орон байр, объектод 140Х хэсэгт дурдсан зорилгод хамааралтай тэмдэглэл, баримт бичиг байгаа, эсвэл компьютерээс нэвтрэх боломжтой гэж үзвэл хүч хэрэглэлгүйгээр аж ахуйн нэгжийн болон бусад газарт нэвтрэх; 2) Байцаагч тухайн объектод нэвтрэхээс өмнө эсвэл аль болох богино хугацаанд байцаагчийн үнэмлэхээ эзэнд нь эсвэл эзнийг илт төлөөлж буй этгээд, хэрэв оршин суугч эсвэл бусад хүн байлцвал үзүүлэх; <u>Байцаагч аливаа объектод нэвтэрсэн үед хэрэгжүүлэх эрх</u> 1) аливаа ажил, процесс, объектыг шалгах; 2) аливаа хүнтэй ярилцлага хийх; 3) тэмдэглэл, баримт бичгийг хадгалж хамгаалах, эсвэл нэвтрэх эрхтэй этгээдээс үзүүлэхийг шаардах; 4) цаасан хэлбэрээр эсхүл компьютерт буй тэмдэглэл, баримт бичгийг шалгаж, хуулбарлах; Хөдөлмөрийн хуулийн 706 дугаар хэсэгт заасны дагуу баримт бичгийн шалгалтаар объектод нэвтэрсэн хөдөлмөрийн байцаагч нь Цагаачлалын хуулийн 140Х хэсэгт дурдсан бүрэн эрхийг хэрэгжүүлж болно. <u>Хүний нэр, хаягийг асуух эрх</u> 1) Байцаагч аливаа этгээд иргэний зөрчлийн хуулийг (civil penalty provision)

⁹⁵https://www.aph.gov.au/About_Parliament/House_of_Representatives/Powers_practice_and_procedure/Practice7/HTML/Chapter2/Federal_Executive_Council

⁹⁶ <https://www.legislation.gov.au/Details/C2007Q00174>

⁹⁷ <https://joboutlook.gov.au/occupations/immigration-officers?occupationCode=599512>

⁹⁸ Мөн тэнд

⁹⁹ <https://www.legislation.gov.au/Details/C2018C00337> Subdivision F—байцаагчийн эрх

		зөрчсөн гэж үзэх үндэслэлтэй таамаг байвал тухайн этгээдээс нэр, хаягаа хэлэхийг шаардах; 2) Хэрэв байцаагчид нэр, хаяг нь сэжигтэй санагдвал тухайн этгээдээс түүний үнэн зөвийг нотлох баримтыг шаардах; 3) Хэрэв тухайн этгээд байцаагч шаардлагыг биелүүлээгүй тохиолдолд иргэний зөрчлийн хуулийг зөрчиж болох талаар тухайн хүнд сануулах; <u>Иргэдээс баримт бичиг шаардах эрх</u> 1) Байцаагч нь аливаа этгээдээс тэмдэглэл, баримт бичиг гаргаж өгөхийг шаардах; 2) аливаа этгээдээс 7 хүртэл хоногийн хугацаанд тогтоосон газарт тэмдэглэл, баримт бичиг гаргаж өгөхийг шаардах (fax, mail, шуудангаар); <u>Баримт бичгийг хадгалах эрх</u> Аливаа этгээд нь байцаагчид тэмдэглэл, баримт бичиг хүргүүлсэн бол байцаагч дараах эрхтэй. 1) тэмдэглэл, баримт бичгийг шалгаж, хуулбарлах; 2) шаардлагатай бол тэмдэглэл, баримт бичгийг хадгалах; Байцаагч тэмдэглэл, баримт бичиг хөтлөхдөө дараах хүмүүст тэмдэглэл, баримт бичгийг шалгах, хуулбарлахыг зөвшөөрөх үүрэгтэй: 1) тэмдэглэл, баримт бичиг үйлдсэн хүн; 2) тэмдэглэл, баримт бичгийг эзэмших эрхтэй бусад этгээд; 3) дээрх хоёр этгээдээс этгээдээс эрх олгосон хүн; <u>Нарийн бичгийн дарга эсвэл Австралийн Хилийн цэргийн комиссар мэдээллийг ил болгох эрх</u> 1) байцаагч албаны чиг үүргээ хэрэгжүүлэх явцад олж авсан мэдээллээ ил болгох 2) аливаа этгээдээс 7 хүртэл хоногийн хугацаанд тогтоосон газарт тэмдэглэл, баримт бичиг гаргаж өгөхийг шаардах (fax, mail, шуудангаар); <u>Баримт бичгийг хадгалах эрх</u> Аливаа этгээд нь байцаагчид тэмдэглэл, баримт бичиг хүргүүлсэн бол байцаагч дараах эрхтэй. 3) тэмдэглэл, баримт бичгийг шалгаж, хуулбарлах; 4) шаардлагатай бол тэмдэглэл, баримт бичгийг хадгалах; Байцаагч тэмдэглэл, баримт бичиг хөтлөхдөө дараах хүмүүст тэмдэглэл, баримт бичгийг шалгах, хуулбарлахыг зөвшөөрөх үүрэгтэй: а) тэмдэглэл, баримт бичиг үйлдсэн хүн; б) тэмдэглэл, баримт бичгийг эзэмших эрхтэй бусад этгээд; 2) байцаагчийн туслахаар ажиллах явцад олж авсан мэдээллээ ил болгох; <u>Тодорхой хүмүүсийг орох, буухаас урьдчилан сэргийлэх хүрээнд офицер дараах үйлдлийг хийх эрхтэй;</u> 1) офицер нь хууль бус хэмээн сэжиглэж буй этгээдийг Австралид ирсэн хөлөг онгоцноос гарахаас урьдчилан сэргийлэх; 2) тус улсаас албадан гаргахаар суулгасан хөлөг онгоцноос аливаа этгээдийг буухаас урьдчилан сэргийлэх ба дээрх зорилгоор шаардлагатай арга хэмжээ авахдаа хүч хэрэглэх; 3) усан онгоцыг боомт руу явахыг шаардах; 4) боомт дээр иртэл сэжигтэй этгээдийг хөлөг онгоцонд үлдэхийг шаардах; <u>Орох, хайх бүрэн эрх</u> 1) Офицер сэжигтэй этгээд хөлөг онгоцонд байгаа тухай таамаг байвал хэзээ ч хөлөг онгоцонд нэгжлэг хийх;
5	Алба хаагчид нь төрийн тусгай албанд хамаардаг эсэх	Цагаачлалын ажилтан буюу "immigration officer (border force officer)"-т визний мэдүүлгийг үнэлж шийдвэр гаргадаг Цагаачлал, харьяатын албаны ажилтнуудаас гадна далайн боомт, нисэх онгоцны буудал, цагаачдыг саатуулах байр, хээрийн журмаар цагаачдыг дагаж мөрдөх үүрэг гүйцэтгэдэг

		Австралийн Хилийн цэргийн алба ¹⁰⁰ (Australian Border Force) хаагчид ордог. Австрал Улсын Төрийн албаны тухай хуульд ¹⁰¹ (Public Service Act 1999) зааснаар Дотоод хэргийн яамны харьяа Цагаачлалын албаны алба хаагчид нь төрийн тусгай алба хаагчид байна.
6	Албан хаагч нарт тавигдах шаардлага, томилох, чөлөөлөх журам	Австрали Улсын Цагаачлалын албаны алба хаагчид нь төрийн алба хаагч болохын хувьд Төрийн албаны тухай хуулийн 10 дугаар зүйлд заасан үндсэн шаардлагын дагуу мерит зарчмаар ажилладаг. Тус хуулийн 10 дугаар зүйлд төрийн албанд ажиллах, албан тушаал ахих алба хаагчид нь энэ тухай хүсэлт гаргасан, нээлттэй сонгон шалгаруулалтад хамрагдан тухайн ажлын байранд тавигдах мэдлэг чавдарыг хамгийн сайн эзэмшсэн гэдгээ нотолсон үнэлгээ авсан байх ерөнхий шаардлагыг тавьдаг.¹⁰² Мөн төрийн алба хаагчийн ёс зүйн дүрэм (Code of Conduct)-ийг чанд мөрдөх үүрэгтэй. Төрийн албанд иргэдийг үндсэн ажилтнаар, гэрээгээр буюу тодорхой үүрэг, даалгавар гүйцэтгэж дуустал, түр ажиллуулах гэсэн гурван чиглэлээр ажиллуулж болдог байна. Хилийн цэргийн офицер (border force officer) болохын тулд Австралийн иргэн байх, 18 нас хүрсэн байх, хилийн цэргийн алба хаасан байх, эрүүл мэндийн байдал, бие бялдар, ур чадвар, сэтгэлзүйн шаардлагыг хангасан байх ёстой.¹⁰³ Төрийн албан тушаалтныг зөвхөн Төрийн албаны тухай, Хөдөлмөрийн тухай¹⁰⁴ (Fair Work Act 2009) хуулиудад заасан, үндэслэл журмын дагуу анх ажилд авсан салбарын сайд эсвэл газрын дарга ажлаас халж, чөлөөлөх ёстой.

2.2. ЯПОН УЛС

Япон Улс нь Номхон далайн баруун хойд хэсэгт орших бүлэг арлуудаас бүрдэх дорнод азийн улс бөгөөд баруун талаараа Япон тэнгис, хойд талдаа Агнуурын тэнгис, өмнөд хэсгээрээ Зүүн хятадын тэнгис болон Тайваньтай хил залгадаг.¹⁰⁵

Япон Улсын Цагаачлалын албаны мэдээлснээр¹⁰⁶ 2020 оны Арван хоёрдугаар сарын байдлаар тус улсад ойролцоогоор 2.93 сая гадаадын иргэд оршин сууж байгаа гэх бөгөөд үүнээс тухайн улсын гадаадын иргэн, харьяатын асуудал эрхэлсэн албаны цар хүрээ, ажлын ачаалал тодорхой харагдана.

Олон улсад Immigration Service Agency-ийг нэр томьёоны хувьд Цагаачлалын алба хэмээн нэрлэдэг тул судалгаанд олон улсын нэр томьёог ашигласан бөгөөд цагаачлалын алба нь манай улсын Гадаадын иргэн, харьяатын газартай ижил чиг үүрэгтэй болно.

Япон Улсын Цагаачлалын алба нь Хууль зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагадаа харьяалагдаж байгаа нь манай улстай ижил байна. Япон Улс эрх зүйн орчны хувьд гадаадын иргэн, дүрвэгсдийн асуудал болон уг асуудлыг хариуцсан төрийн байгууллагын үйл ажиллагааг нэгдсэн нэг органик хуулиар зохицуулах боловч Япон Улсад оршин сууж буй болон тус улсын хилээр орсон, гарсан гадаадын иргэдийг бүртгэх харилцааг Гадаадын иргэдийн бүртгэлийн тухай хуулиар тусад нь зохицуулдаг онцлогтой.

Манай улс төрийн албыг төрийн улс төрийн, төрийн захиргааны, төрийн тусгай, төрийн үйлчилгээний гэсэн дөрвөн хэсэгт ангилдаг бол Япон Улсад төрийн албыг ердийн болон тусгай гэсэн хоёр хэсэгт хуваадаг ажээ. Regular public service буюу төрийн ердийн алба нь манайхаар төрийн захиргааны албатай ижил агуулгатай юм байна.

¹⁰⁰ <https://www.abf.gov.au/>

¹⁰¹ <https://www.legislation.gov.au/Details/C2019C00057>

¹⁰² <https://www.legislation.gov.au/Details/C2019C00057>

¹⁰³ <https://www.jobsandskills.wa.gov.au/jobs-and-careers/occupations/immigration-officer-border-force-officer>

¹⁰⁴ <https://www.legislation.gov.au/Details/C2018C00512>

¹⁰⁵ <https://en.wikipedia.org/wiki/Japan>

¹⁰⁶ <http://www.asahi.com/ajw/articles/13256541>

Япон Улсын Үндэсний төрийн албаны тухай хуулийн 2 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэгт зааснаар улсын байцаагчийн эрхтэй төрийн алба хаагч нь төрийн тусгай албан тушаалтанд хамаарах бөгөөд Цагаачлалын албаны алба хаагч нар нь улсын байцаагчийн эрхтэй учир төрийн тусгай албан тушаалтанд хамаардаг ажээ.

Харин манай улсын хувьд Гадаадын иргэний хяналтын улсын байцаагч нь хяналт, шалгалт хийх эрхтэй боловч төрийн тусгай албанд хамаардаггүй. Учир нь, манай улсын Төрийн албаны тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.6-д “хуульд өөрөөр заагаагүй бол Засгийн газрын агентлагийн удирдах, гүйцэтгэх албан тушаал” гэж зааснаар Гадаадын иргэн, харьяатын газрын алба хаагч нар төрийн захиргааны албан тушаалд хамаарч байна.

Хэрэв Гадаадын иргэний эрх зүйн байдлын тухай хуульд Гадаадын иргэний хяналтын улсын байцаагч нь төрийн тусгай албан тушаалтанд хамаарах талаар тусгайлан заасан тохиолдолд Төрийн албаны тухай хуулийн дээрх заалтын дагуу төрийн тусгай албан тушаалтанд хамаарах боломжтой бөгөөд олон улсын жишгээр тусгай дүрэмт хувцастай, хяналт, шалгалт хийдэг, хүний эрх, эрх чөлөөг хуульд зааснаар хязгаарладаг, тусгай хэрэгсэл, хүч, техник ашигладаг төрийн алба хаагчийг тусгай албанд хамааруулдаг болохыг дурдах нь зүйтэй.

№	Судалсан асуудал	Хуульд тусгагдсан зохицуулалт
Гадаадын иргэн, харьяатын асуудал хариуцсан байгууллагын эрх зүйн зохицуулалт		
1	Эрх зүйн орчин (Бүтэц зохион байгуулалт)	Иргэншлийн тухай (The Nationality Law) ¹⁰⁷ , Цагаачлалын хяналт, дүрвэгсдийг хүлээн зөвшөөрөх тухай (Immigration Control and Refugee Recognition Act) ¹⁰⁸ , Гадаадын иргэний бүртгэлийн тухай (Alien Registration Law) ¹⁰⁹ хуулиудаар тус тус гадаадын иргэн, харьяатын асуудал хариуцсан байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалт, зорилго, үйл ажиллагаа, чиг үүргийг зохицуулсан байна. Япон Улсын Цагаачлалын алба ¹¹⁰ нь Хууль зүйн яамны харьяа агентлаг бөгөөд Саппоро, Сэндай, Токио, Нагояа, Осака, Такамацу, Хирошима, Фукуока дахь найман Бүсийн цагаачлалын товчоодоос бүрдэнэ. Бүсийн цагаачлалын товчоо нь дүүргийн болон салбар хэсэгтэй байдаг. (Байгууллагын бүтэц хавсралт-1)
2	Зорилго	Цагаачлалын хяналт, дүрвэгсдийг хүлээн зөвшөөрөх тухай хуулийн зорилго нь Япон Улсад нэвтрэх, зорчих, оршин суух, гарах гадаад иргэдэд тэгш хяналт тавих, дүрвэгсдийн нөхцөл байдлыг хүлээн зөвшөөрөх үйл ажиллагааг журамлан зохицуулахад оршино.
3	Эрхлэн гүйцэтгэдэг үйл ажиллагааны чиг үүрэг	- Гадаад улсын иргэнд Япон улсад нэвтрэх, оршин суух виз олгох; - Япон Улсад оршин сууж буй гадаадын иргэдийг бүртгэх, хяналт тавих; - Дүрвэгсдийн асуудлыг шийдвэрлэх; - Орогнол хүссэн өргөдөл хүлээн авах; - Япон Улсын иргэн болох хүсэлтийг хүлээн авч, Иргэншлийн тухай хуульд заасан шаардлага хангасан эсэх талаар дүгнэлт гаргах.
Гадаадын иргэн, харьяатын асуудал хариуцсан байгууллагын алба хаагчдын эрх зүйн зохицуулалт		
4	Алба хаагчдын төрөл ¹¹¹	"Immigration inspector" буюу цагаачлалын байцаагч нь Цагаачлалын хяналт, дүрвэгсдийг хүлээн зөвшөөрөх тухай хуулийн 61-3 дугаар зүйлд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлэх улсын байцаагч; "special inquiry officer" буюу цагаачлалын хяналтын байцаагч нь Хууль зүйн сайдын томилсон, хяналт шалгалтын эрх бүхий улсын байцаагч; "special inquiry officer" буюу тусгай хянан шалгагч нь Хууль зүйн сайдын

¹⁰⁷ <http://www.moj.go.jp/ENGLISH/information/tnl-01.html>

¹⁰⁸ http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail_main?id=173&vm=2

¹⁰⁹ <https://www.refworld.org/docid/3ae6b59120.html>

¹¹⁰ <http://www.immi-moj.go.jp/english/soshiki/index.html>

¹¹¹ Article 2 of Immigration Control and Refugee Recognition Act.

http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail_main?id=173&vm=2 –аас дэлгэрүүлж үзнэ үү.

		томилсон, сонсгол зохион байгуулах эрх бүхий улсын байцаагч; "refugee inquirer" буюу дүрвэгсдийн хэрэг бүртгэгч нь Хууль зүйн сайдын томилсон, Цагаачлалын хяналт, дүрвэгсдийг хүлээн зөвшөөрөх тухай хуулийн 61-3 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн ii дахь заалт, 61-2-8 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэг, 61-2-14 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлэх улсын байцаагч; "Immigration control officer" буюу цагаачлалын хяналт хариуцсан алба хаагч нь Цагаачлалын хяналт, дүрвэгсдийг хүлээн зөвшөөрөх тухай хуулийн 61-3-2 дугаар зүйлд заасан чиг үүргийг хэрэгжүүлэх улсын байцаагч.
5	Хуулиар хүлээсэн чиг үүрэг	Цагаачлалын хяналт, дүрвэгсдийг хүлээн зөвшөөрөх тухай хуулийн Наймдугаар бүлэгт цагаачлалын асуудал хариуцсан улсын байцаагч нарын чиг үүрэг, авч явах болон хэрэглэх зэвсэг, албан тушаалыг харуулсан дүрэмт хувцас, ажлын үнэмлэх зэрэг эрх зүйн байдлыг хуульчилжээ. "Immigration inspector" буюу цагаачлалын байцаагч нь уг хуулийн 61-3 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт зааснаар: - Газардуулах, албадан гаргах ажиллагаатай холбоотой сонсгол хийх, хяналт шалгалт явуулах; - 22-4 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт заасны дагуу холбогдох дүгнэлтийг сонсох; - Саатуулах болон албадан гаргах талаар шийдвэр гаргах; - Саатуулагдсан хүнийг суллах, эсхүл албадан гаргах шийдвэрээ хүчингүй болгох; - 55-3 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасны дагуу албадан гаргах шийдвэрийг хүргүүлэх; - 59-2 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг, 61-2-14 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт тус тус заасан баримтыг тодруулахаар хяналт шалгалт явуулах чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг. "Immigration control officer" буюу цагаачлалын хяналт хариуцсан алба хаагч нь уг хуулийн 61-3-2 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсэгт зааснаар: - Гадаадын иргэн Япон Улсад газардах, зорчих, оршин суух болон тус улсаас гарахтай холбоотой зөрчлийн хэргийг шалгах; - Саатуулах болон албадан гаргах шийдвэр гарсан хүмүүсийг саатуулах, хуяглан хүргэх, буцаан илгээх; - Цагаачлалын саатуулах төв, саатуулах байр болон бусад байгууламжийг хамгаалах чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг.
6	Алба хаагчид нь төрийн тусгай албанд хамаардаг эсэх	Япон Улсын Цагаачлалын албаны алба хаагчид нь улсын байцаагчийн эрхтэй ба төрийн тусгай албанд хамаардаг. Тус улсын Үндэсний төрийн албаны тухай хуулийн 2 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт зааснаар үндэсний төрийн алба хаагчид нь ердийн буюу regular, тусгай буюу special гэсэн хоёр үндсэн хэсэгт хуваагдах бөгөөд тус хуулийн 2 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсгийн хvi заалтад зааснаар улсын байцаагчийн эрхтэй төрийн алба хаагчид нь public special service буюу төрийн тусгай албанд хамаарахаар хуульчлагджээ.
7	Албан хаагч нарт тавигдах шаардлага, томилох, чөлөөлөх журам	Япон Улсын Цагаачлалын албаны алба хаагч нь төрийн алба хаагч болохын хувьд Үндэсний төрийн албаны тухай хуулийн 33 дугаар зүйлд заасан үндсэн стандарт, шаардлагыг хангасан байх учиртай. Тус хуулийн 33 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт <i>"Албан тушаалтныг томилохдоо энэ хуулийн үндсэн зарчмыг баримтлан тухайн албан тушаалтны шалгалтын дүн, боловсон хүчний үнэлгээ болон бусад чадварыг үндэслэн томилох ёстой."</i> гэж заасан байна. Энэхүү үндсэн стандартыг хангаж буй эсэхийг шалгах, албан тушаалтныг томилохдоо дараах нөхцөлийг заавал баталгаажуулна. Үүнд, - албан тушаалтнуудыг шударгаар томилох; - төрийн албаны эрэлт, хэрэгцээ шаардлагад хангалттай сайн нийцсэн боловсон хүчин сонгох, давтан сургах, бэлтгэх, ашиглах. Төрийн албан тушаалтныг зөвхөн хуульд заасан, үндэслэл журмын дагуу

		ажлаас халж, чөлөөлөх ёстой. Үндэсний төрийн албаны тухай хуулийн үндсэн стандартыг хангахад шаардлагатай дүрэм, журмыг тухайн салбарын төрийн захиргааны төв байгууллага боловсруулан батална.

2.3. СИНГАПУР УЛС

Сингапур Улс нь Малайн хойг өмнөд хэсэгт орших арлаас тогтох зүүн өмнөд азийн хот улс юм. Газар нутгийн хувьд Сингапур арал гэх гол арал, бусад жижиг 62 арлаас бүрдэг. Жижиг арлуудаас Журон, Пулон, Пулой Убин, Сентоза арлууд нь арай томоохон нь юм. Эх газар буюу Малайзтай холбогдсон хоёр хуурай замын гарцтай. Эдгээр нь хойд зүгтээ Жохор хоттой холбогдсон Жохор-Сингапурын далан зам, баруун зүгтээ Малайз-Сингапурын холбоос гэгдэх хоёр гүүр байна. 707.1 км² талбайтай бага нутаг дэвсгэртэй, шигүү суурьшилтай газар юм.¹¹²

Сингапур Улсын Дотоод хэргийн яам нь улс орны үндэсний аюулгүй байдал, олон нийтийн аюулгүй байдал, иргэний хамгаалалт, хилийн хяналт, цагаачлалын асуудлуудыг хариуцан ажилладаг байна. Дотоод хэргийн яам нь 11 агентлагтай, түүний нэг нь Цагаачлал, шалган нэвтрүүлэх агентлаг юм.

Immigration and Checkpoints Authority (ICA) нэршилтэй Цагаачлал, шалган нэвтрүүлэх агентлаг нь Дотоод хэргийн сайдаар дамжуулан Парламентад үйл ажиллагаагаа тайлагнадаг байна.

Тус улс нь газар зүйн байрлалын хувьд далайгаар хүрээлэгдсэн аралын өндөр хөгжилтэй орон тул бусад улсаас хууль бус цагаач, далайн тээвэрлэлт ихээр хийгддэг байна. Сингапур дахь бүх боомтуудаар ачаа тээвэр болон хүмүүсийн орох, гарах асуудлыг шалгах, хяналт тавих, баривчлах, саатуулах, албадан гаргахтай холбоотой асуудлуудад хяналт тавьж, цагдаагийн алба хаагчийн бүрэн эрхийг хэрэгжүүлж байгаа нь онцлог байна.

Сингапур Улсын төрийн албаны комисс ба Хууль зүйн үйлчилгээний комиссын тухай хууль (Public Service Commission and Legal Service Commission Act)-д зааснаар Цагаачлалын албан тушаалтан нь төрийн тусгай алба хаагчид байна.

№	Судалсан асуудал	Хуульд тусгагдсан зохицуулалт
	Гадаадын иргэн, харьяатын асуудал хариуцсан байгууллагын эрх зүйн зохицуулалт	
1	Эрх зүйн орчин (Бүтэц зохион байгуулалт)	Цагаачлалын тухай хууль (Immigration Act) ¹¹³ , Паспортын тухай хууль (Passports Act) ¹¹⁴ , Үндэсний бүртгэлийн тухай хууль (National Registration Act) ¹¹⁵ , Гаалийн тухай хууль (Customs law) ¹¹⁶ - эдгээр хуулиудаар байгууллагын бүтэц, зохион байгуулалт, зорилго, үйл ажиллагаа, чиг үүргийг зохицуулсан байна. 2015 оны 1-р сарын 2-ны өдөр Хяналтын цэгүүдийн нэгдсэн командлалын үзэл баримтлалыг баталсан. Хяналтын цэгүүдийн нэгдсэн командлалын дагуу хуурай газар, далай, агаар гэсэн гурван салбарт хувааж шалган нэвтрүүлэх боомтуудаар хууль бусаар нэвтрэх, ачаа бараа тээвэрлэлтийн аюулгүй байдлыг ханган ажиллана. Хяналтын цэгүүд бүр Комиссарт шууд тайлагнадаг. Хяналтын цэгүүдийг командлагч удирддаг. (Байгууллагын бүтцийг хавсралт 2-оос харах)
2	Зорилго	Тус агентлаг нь хууль, тогтоомжийг хэрэгжүүлж гадаадын иргэдэд оршин суух зөвшөөрөл, цагаачлах зөвшөөрөл олгох зэрэг бүртгэлийн үйлчилгээ, хил гаалийн нэвтрүүлэх үйлчилгээ үзүүлэх үйл ажиллагааг зохицуулдаг. Хил хязгаарын аюулгүй байдлын төлөө ажиллаж, улс орон, олон нийтийн аюулгүй байдлыг сахин хамгаалж ажиллах нь эрхэм зорилго юм.

¹¹² <https://en.wikipedia.org/wiki/Singapore>

¹¹³ <https://sso.agc.gov.sg/Act/IA1959>

¹¹⁴ <https://sso.agc.gov.sg/Act/PA2007>

¹¹⁵ <https://sso.agc.gov.sg/Act/NRA1965>

¹¹⁶ <https://sso.agc.gov.sg/Act/CA1960>

3	Эрхлэн гүйцэтгэдэг үйл ажиллагааны чиг үүрэг	Тус агентлаг нь гадаад улсын иргэд хилээр орох, гарах зорчих хөдөлгөөнийг зохицуулдаг. Хуурай газар, агаарын, далайн боомтууд дээр хяналтын шалган нэвтрүүлэх цэгүүдтэй тэдгээр нь орох, гарах бүртгэл, ачаа бараа тээвэрлэлтийн үйл ажиллагаанд хяналт тавьдаг. Цагаачлалын гэмт хэрэгтэй тэмцэж холбогдох хүмүүсийг мөрдөн байцаах, саатуулах, нутаг буцаах асуудлыг хянан шалгаж холбогдох байгууллагад мэдэгдэн шилжүүлдэг. Тус агентлаг нь Сингапур дахь гадаад иргэдийг харгалзан үздэг гурван үйлчилгээний төвтэй. • Иргэдэд үйлчлэх төв нь ягаан өнгийн үндэсний бүртгэлийн үнэмлэх буюу паспортыг олгоно. Тус төв нь төрөлт, нас баралтын бүртгэлийг баталгаажуулдаг. • Байнгын оршин суугчдын төв нь байнгын оршин суугчдад цэнхэр өнгийн үнэмлэх олгохоос гадна чөлөөтэй нэвтрэх зөвшөөрлийг олгодог. • Зочин үйлчилгээний төв нь богино хугацааны айлчлал, виз, урт хугацааны айлчлалын урилга зэргийн асуудлуудыг шийдвэрлэдэг.
Гадаадын иргэн, харьяатын асуудал хариуцсан байгууллагын алба хаагчдын эрх зүйн зохицуулалт		
4	Хуулиар хүлээсэн чиг үүрэг	Сингапур Улсын шалган нэвтрүүлэх цэгүүдийн хилийн аюулгүй байдлыг хариуцан ажилладаг. 2018 онд Цагаачлалын тухай хууль (Immigration Act)¹¹⁷-ийн нэмэлт өөрчлөлтөөр цагаачлалын албан хаагчид шалган нэвтрүүлэх цэгүүд болон тэдгээрийн ойр орчимд эрэн сурвалжлах, саатуулах, баривчлах цагдаагийн эрх мэдэлтэй байна. Дотоод хэргийн сайд нь олгогдсон бүрэн эрхийн хүрээнд Цагаачлалын албан тушаалтанд үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх, шаардагдах үүрэг даалгавар, ерөнхий шинж чанартай зааврыг өгч болно. Сингапурын цагаачлалын бодлогод нөлөөлж болзошгүй гэж үзсэн бүх асуудалтай холбогдуулан цагаачлалын тухай хууль, журам, тушаалын дагуу албан тушаалтан ажиллах үүрэгтэй. Цагаачлалын албан тушаалтанд хар тамхи, галт зэвсэг, зэрлэг ан амьтад, зөвшөөрөлгүй эм тариа зөөвөрлөх зөрчлийг илрүүлж аливаа эд материал, хууль бус барааг хураан авч торгууль ноогдуулах эрхтэй. Ачаа, тээшний шалгалт хариуцсан офицероор томилогдсон ажилтнууд Гаалийн тухай хуулийн дагуу Сингапур дахь бүх боомтуудаар ачаа тээвэр болон хүн зөөвөрлөх асуудлыг шалгах эрхтэй байна. Тус агентлаг нь баривчлах, саатуулах бүрэн эрхтэй байна. Үүнд: • Цагаачлалын албан тушаалтан Цагаачлалын тухай хууль 51/А хэсэгт заасны дагуу бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхээс гадна баривчлах, саатуулах, албадан гаргахтай холбоотой заалтыг хэрэгжүүлэх цагдаагийн алба хаагчийн бүрэн эрхтэй; • 51/АА хэсэгт зааснаар бүх төрлийн тээврийн хэрэгсэл, галт тэрэг, хөлөг онгоц, хүнийг шалгах, үзлэг хийх эрхтэй; • Цагаачлалын албан тушаалтан шүүх хуралдаанд оролцох эрхтэй; • Гэмт хэрэг үйлдсэнтэй холбогдуулан зарим тохиолдолд албан тушаалтан нь Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийн (68-р зүйл) зааснаар цагдан хоригдож байгаа иргэний гэмт хэргийн мөрдөн шалгах хэрэгтэй холбогдуулан цагдаагийн албан хаагчийн эрх мэдлийг эдлэх; • Гэрчийн мэдүүлэг авах; • Албан тушаалтан хуулийн дагуу лавлагаа, мэдээлэл авах зорилгоор гэрчүүдийг дуудаж, байцаан шалгаж болох бөгөөд мэдүүлэгт хамаарах баримт бичгийг бүрдүүлэхийг шаардах бүрэн эрхтэй.
5	Алба хаагчид нь төрийн тусгай албанд хамаардаг эсэх	Сингапур Улсын төрийн албаны комисс, Хууль зүйн үйлчилгээний комиссын тухай хууль(Public Service and Legal Service Commission Act) ¹¹⁸ 2014 шинэчлэн батлагдсан. Энэхүү хуульд зааснаар Дотоод хэргийн яамны харьяа цагаачлалын албан тушаалтан нь төрийн тусгай албан хаагч байна.

¹¹⁷ <https://sso.agc.gov.sg/Act/IA1959?ValidDate=20200101&ProvIds=P1VI->

¹¹⁸ <https://sso.agc.gov.sg/Act/PSCLSCA1956>

		Цагаачлал, шалган нэвтрүүлэх агентлагын Цагаачлалын албан тушаалтнууд комиссар, Ахлах офицер, Бага офицер, түрүүч, байцаагч гэж хуваагддаг. Эдгээр албан хаагчид эх орондоо магадлан итгэмжлэгдсэн их дээд сургууль төгссөн, мэргэжлийн сургалтыг дүүргэсэн үнэмлэхтэй байх ёстой. Тухайлбал: зэрэг дэв бусад бичиг баримт, ур чадвар зэргийг үндэслэн шинэ түрүүч нар анхан шатны үзлэгийн ажилтан болох бол байцаагч хэсгийн ахлагч болно. Бүх шинэ офицеруудыг Туас, Вудлэндс болон Эргийн командлалд байршуулдаг байна. Алба хаагчид албандаа хуулийн шалгалт, галт зэвсэг буудаж туршилтын шалгалтыг өгөх ёстой.
6	Албан хаагч нарт тавигдах шаардлага, томилох, чөлөөлөх журам	Төрийн албаны комисс ба Хууль зүйн үйлчилгээний комиссын тухай хуулийн дагуу томилогдсон цагаачлалын албан тушаалтан цагаачлалын тухай хууль болон бусад журамд заасны дагуу өөрт ногдуулсан үүргийг гүйцэтгэхээс гадна шаардлагатай тохиолдолд удирдах албан тушаалтнаас чиглэл авч ажил үүргээ гүйцэтгэнэ. Тус хуулийн 133 дугаар зүйлийн 3 дах хэсэгт зааснаар Сайд цагаачлалын албаны хянагч болон цагаачлалын албан тушаалтныг томилж, чөлөөлнө. Цагаачлалын албан тушаалтныг томилохдоо энэ хуулийн үндсэн зарчмыг баримтлан боловсон хүчний үнэлгээ болон бусад чадварыг үндэслэн томилно.

2.4. БҮГД НАЙРАМДАХ ХЯТАД АРД УЛС

Хятад Улс (1949 оноос хойших үеийг Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс) — дорно Азид оршсон бүрэн эрхт улс юм. Хятад улс 9.6 сая км² нутаг дэвсгэртэй дэлхийд 3-т орох том орон бөгөөд зүүн талаараа Номхон далайд тулж бусад талаараа Вьетнам, Лаос, Бирм, Бутан, Энэтхэг, Балба, Пакистан, Афган, Тажик, Хиргис, Хасаг, Монгол, Орос, Умар Солонгос гэсэн 14 улстай хиллэдэг.

Хятад улс нутаг дэвсгэрээ таван түвшний олон нэгжээр хуваадаг.¹¹⁹ Нэгдмэл улс. I дэсийн (мужийн зэргийн) 33 нутаг байна. Үүнд хоёр онцгой захиргаат орон (Хонкон, Макао) нь илүү их өөртөө засах эрх эдэлнэ. Мөн 22 муж, 5 өөртөө засах орон, 4 төвөөс захирах хот бий.

Зүүн хойд орон, баруун өмнөд орон гэх мэтээр 6 бүс болгон хуваадаг. Гадаадын иргэний харьяатын эрх зүйн зохицуулалтыг БНХАУ-ын харьяатын тухай, БНХАУ-ын гарах, орох захиргааны тухай хуулиар зохицуулдаг байна.

Үндэсний цагаачлалын алба нь Олон нийтийн аюулгүй байдлын яамандаа харьяалагдаж байгаа нь Монгол Улсаас арай өөр байна. Эрх зүйн орчны хувьд БНХАУ-д оршин сууж буй болон тус улсын хилээр орсон, гарсан гадаадын иргэдийг бүртгэх харилцааг БНХАУ-ын гарах, орох захиргааны тухай хуулиар зохицуулдаг бөгөөд зохицуулж байгаа харилцаа нь Монгол Улсын гадаадын иргэдийн эрх зүйн байдлын тухай хуультай нэлээн төстэй зохицуулалтуудыг тусгасан байна.

Харин БНХАУ-ын Төрийн албан хаагчдын харилцааг Төрийн албаны тухай хуулиар зохицуулдаг бөгөөд Монгол Улсын төрийн албан хаагчдын ангилал зэрэглэлээс өөрөөр ангилдаг байна. Тухайлбал: БНХАУ-ын төрийн албаны тухай хуулийн 16 дугаар зүйлд Төрийн албан хаагчдын албан тушаалын мөн чанар, шинж чанар, менежментийн хэрэгцээнд нийцүүлэн төрийн албан хаагчдын албан тушаалын ангиллыг цогц менежмент, мэргэжлийн технологи, захиргааны хууль сахиулах гэсэн ангилалд хуваадаг байна.

Мөн БНХАУ-ын Төрийн албаны тухай хуульд зааснаар Үндэсний Цагаачлалын албаны алба хаагч нар нь төрийн тусгай албан тушаалтанд хамаардаг байна.

¹¹⁹Бүгд Найрамдах Колумби Улсын Үндсэн хууль.
https://www.constituteproject.org/constitution/Colombia_2015?lang=en

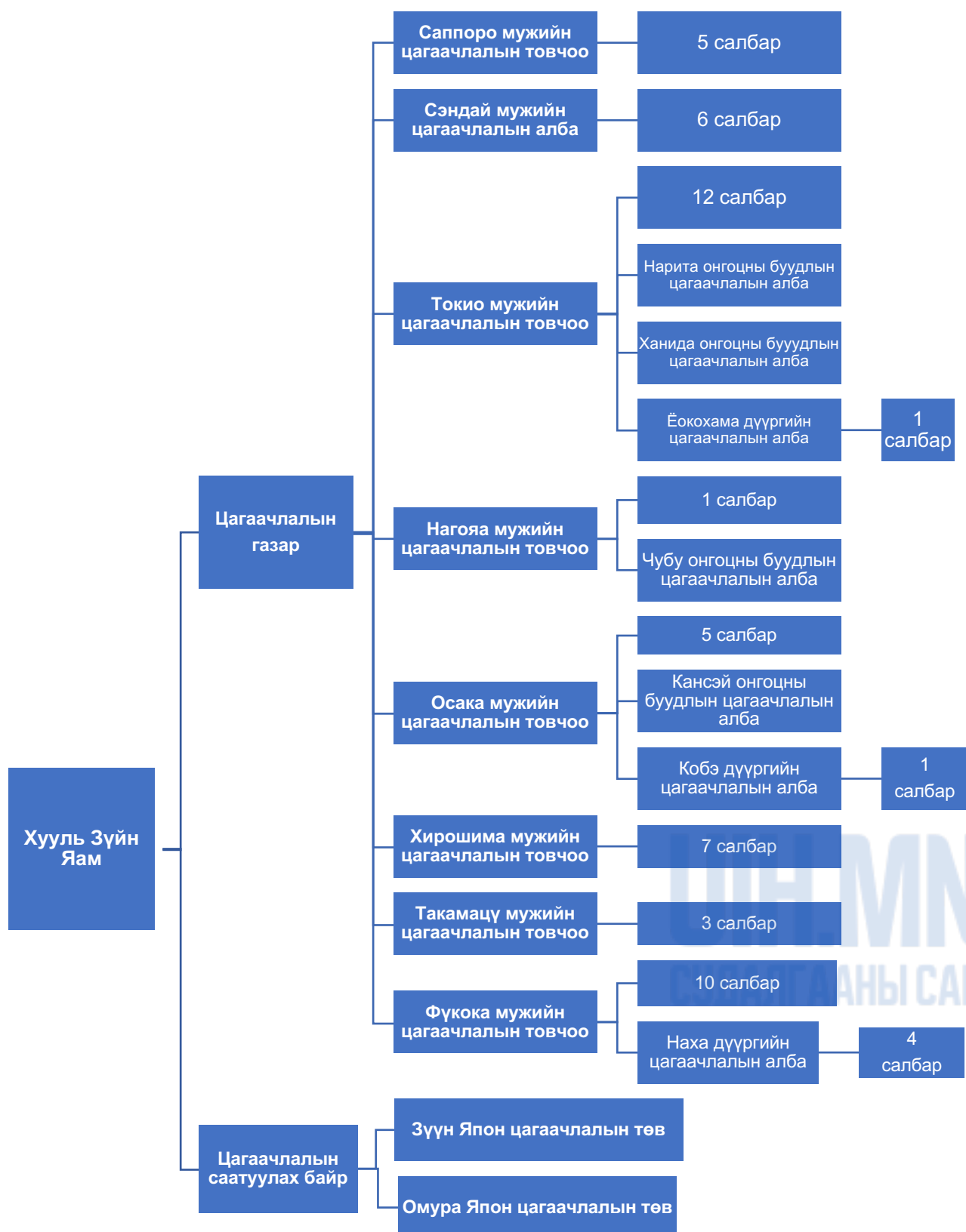
№	Судалсан асуудал	Хуульд тусгагдсан зохицуулалт
Гадаадын иргэн, харьяатын асуудал хариуцсан байгууллагын эрх зүйн зохицуулалт		
1	Эрх зүйн орчин (Бүтэц зохион байгуулалт)	Олон нийтийн аюулгүй байдлын яамны удирддаг Үндэсний цагаачлалын алба болох үндэсний товчоо (БНХАУ-ын гарах-орох захиргаа) 2018 оны 4-р сарын 2-нд байгуулагдсан бөгөөд дэд сайдын түвшний алба юм. Харин үндэсний цагаачлалын газрын харьяа байгууллагад Хилээр Орох-гарах менежментийн мэдээллийн технологийн судалгааны хүрээлэн, Цагаачлалын үйлчилгээний төв, Цагдаагийн (харьяатын асуудал хариуцсан цагдаа) аюулгүй байдлын төв ордог байна. Үндэсний цагаачлалын удирдах газрын тогтолцоо нь 8 хэлтэс, 1 хорооноос бүрдэнэ: Захиргаа удирдлагын хэлтэс, Бодлого зохицуулалтын хэлтэс, Гадаадын иргэдийн захиргааны хэлтэс, Иргэдийн орох, гарах захиргааны хэлтэс, Хилийн мэргэжлийн хяналтын хэлтэс, Мэдээллийн технологийн хэлтэс, боловсон хүчний хэлтэс, Логистик Хангамж үйлчилгээний дэмжлэг үзүүлэх хэлтэс болон намын хороо. Үндсэн үүрэг: Захиргаа удирдлагын хэлтэс нь Байгууллагын харилцаа холбоо, албан хэрэг, нууцлал, архивт хяналт тавих, аюулгүй байдал, нууцлал, захидал, айлчлал зэргийг хариуцна. Дотоод аудитын ажлыг зохион байгуулж хэрэгжүүлэх болон цагаачлалын чиглэлээр олон улсын хамтын ажиллагаа, солилцоо хийх. Бодлого, зохицуулалтын газар нь Цагаачлал, цагаачлалын менежментийн бодлогын талаар судалгаа хийх, холбогдох хууль тогтоомжийн төсөл боловсруулах, цагаачлалын нэвтрэх-гарах хөдөлгөөнд хяналт тавих, захиргааны гомдлыг дахин хянан шийдвэрлэх арга хэмжээ авах, төрийн нөхөн төлбөр, хууль сурталчлах ажлыг удирдан чиглүүлнэ. Гадаадын иргэдийн захиргааны хэлтэс нь Хятадад ирж буй гадаадын иргэдэд боомт дээр виз олгох, визний хугацааг сунгах, Хятадад сурч буй гадаадын иргэдийн болон ажиллах гадаадын иргэдийн оршин суух, суурьшлыг зөвшөөрөх, удирдах ажлыг хариуцдаг. Дүрвэгсдийн статусыг шалгаж, түр хугацаагаар нүүлгэн шилжүүлэх, нутаг буцаах ажлыг зохион байгуулна. Хууль бусаар нэвтрэх, хууль бусаар оршин суух, гадаадын иргэдийг хууль бусаар ажиллуулах, цагаачлах зорилгоор нутаг буцаах ажлыг тодорхой зохицуулах үүрэгтэй. Иргэдийн орох, гарах захиргааны хэлтэс нь БНХАУ-ын иргэдийн хувийн зорилгоор орох, гарах, Хонконг, Макао, Тайванийн оршин суугчдад суурьшин суурьшихаар буцаж ирсэн хүмүүсийг шалгаж, батлуулах ажлыг зохион байгуулж хэрэгжүүлнэ. Иргэншлийг батлах менежментийг хийх. Хилийн мэргэжлийн хяналтын хэлтэс нь Хил нэвтрэх, хил нэвтрэх иргэдийн хяналт, хил нэвтрэх түр зөвшөөрөл, хил орчмын бүсэд шалгалтыг зохион байгуулж хэрэгжүүлнэ. Хил орчмын бүсийн менежментийг зохион байгуулж удирдан чиглүүлэх болон хилийн хяналтын ажлыг зохион байгуулж хэрэгжүүлэх. Мэдээллийн технологийн хэлтэс нь Үндэсний цагаачлалын менежментийн байгууллагуудын мэдээлэлжүүлэлтийн төлөвлөгөө, техникийн стандартыг боловсруулах, хэрэгжилтийг зохион байгуулах. Холбогдох мэдээллийн технологийн томоохон төслүүдийг боловсруулах, сурталчлах, аюулгүй ажиллагааны менежментийг зохион байгуулах, Засгийн газрын мэдээлэлжүүлэлтийн ажлыг хийх. Кадр боловсон хүчний хэлтэс нь байгууллагын барилга байгууламж, харьяа багуудын үзэл суртал, улс төрийн ажлыг удирдан зохион байгуулах, байгууллагын менежментийн удирдамж, бодлогыг хэрэгжүүлэх, боловсон хүчин, боловсон хүчний байршлыг зохион байгуулах. Магтаал, урамшуулал, мэдээ, сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулж хэрэгжүүлнэ. Логистик Хангамж үйлчилгээний дэмжлэг үзүүлэх хэлтэс нь товчоо болон түүний харьяа байгууллагуудын төсөв, эцсийн данс, санхүүгийн удирдлага, засгийн газрын худалдан авах ажиллагааг хариуцна. Дэд бүтэц, материал, тоног төхөөрөмж, хөрөнгийн менежменттэй холбоотой ажлыг зохион байгуулж хэрэгжүүлэх.

		Намын хороо нь Бээжин дэх товчоо болон шууд харьяа нэгжүүдийн нам-олон нийтийн ажлыг хариуцдаг. Товчоо болон түүний харьяа байгууллагуудын сахилга бат, хяналт шалгалтын ажлыг гүйцэтгэхэд Олон нийтийн аюулгүй байдлын яамны Сахилга бат, хяналт шалгалтын багтай хамтран ажиллана.
2	Зорилго	БНХАУ-ын гарах, орох захиргааны хууль нь гадаадын иргэний эрх зүйн байдлыг тогтоож, гадаадын иргэн БНХАУ-д орох, гарах, дамжин өнгөрөх, оршин суухтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.
3	Эрхлэн гүйцэтгэдэг үйл ажиллагааны чиг үүрэг	Олон нийтийн аюулгүй байдлын яамны удирддаг үндэсний товчоо болох Үндэсний цагаачлалын албаны чиг үүрэг нь: - Үндэсний цагаачлалын менежментийг хариуцах; - цагаачлалаар орох-гарах зохицуулалтын бодлого, төлөвлөгөөг боловсруулах, тэдгээрийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, - визний зохицуулалтыг боловсронгуй болгох, - гадаадын иргэд Хятадад нэвтрэх виз олгох, нэвтрэлтийг хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулах, - Лиценз олгох болон визний хугацааг сунгах; - Хятадад сурч буй гадаадын иргэдийн асуудлыг шийдвэрлэх, - оршин суух, байнгын оршин суух, харьяалал, дүрвэгсдийн асуудлыг шийдвэрлэх; - хилийн хяналт шалгалт, хил орчмын оршин суугчдын солилцооны асуудлыг шийдвэрлэх; - БНХАУ-ын иргэдийн хувийн зорилгоор нэвтрэх, гарах болон эх газар руу буцаж ирж буй Хонконг, Макао, Тайванийн оршин суугчдыг шалгаж зөвшөөрлийн олгох; - хууль бусаар нэвтрэх, хууль бусаар оршин суух, гадаадын иргэдийг хууль бусаар ажиллуулах, хууль бус цагаачлалыг нутаг буцаах ажлыг зохицуулах, - улс орны (хилийн) удирдлагад саад учруулсан хууль бус, гэмт хэргийн шинжтэй үйлдлийг шалгах, яллах ажиллагааг удирдан зохион байгуулах; - Олон улсын хамтын ажиллагаа цагаачлал гэх мэт Үндэсний цагаачлалын алба нь улсын хилээр нэвтрэх хилийн хяналт шалгалтын байгууллагууд, хилийн удирдлагын байгууллагуудын удирдлагыг удирдан чиглүүлж, янз бүрийн муж, автономит муж, хот суурин газрын олон нийтийн аюулгүй байдлын байгууллагуудын нэвтрэх-гарах менежментийн байгууллагыг удирдан чиглүүлнэ.
Гадаадын иргэн, харьяатын асуудал хариуцсан байгууллагын алба хаагчдын эрх зүйн зохицуулалт		
4	Хуулиар хүлээсэн чиг үүрэг	БНХАУ-ын гарах, орох захиргааны тухай хуулийн 58 дугаар зүйл. Газар дээр нь байцаах, үргэлжлүүлэн байцаах, цагдан хорих ажиллагааг хянах, үйл ажиллагааны цар хүрээг хязгаарлах, албадан гаргах талаар хуульд заасан арга хэмжээг мужийн түвшнээс дээш буюу орон нутгийн ардын засгийн газрын олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах байгууллагууд эсвэл хилийн мэргэжлийн хяналтын байгууллагууд хэрэгжүүлнэ. 59 дүгээр зүйл Гарах, нэвтрэх захиргааг зөрчсөн гэж сэжиглэгдэж байгаа хүмүүсийг газар дээр нь байцаан шалгаж болно; газар дээр нь байцаалт хийсний дараа аль ч тохиолдолд дараах мөрдөн байцаалтыг хуулийн дагуу үргэлжлүүлж болно. (1) Хууль бусаар хилээр нэвтрэх, гарах гэж сэжиглэгдсэн; (2) Бусдыг тус улсаас хууль бусаар гарахад нь туслалцаа үзүүлсэн гэж сэжиглэгдсэн; (3) Гадаадын иргэд хууль бусаар оршин сууж байсан эсвэл хууль бусаар хөдөлмөр эрхэлсэн гэж сэжиглэгддэг; (4) Үндэсний аюулгүй байдал, ашиг сонирхлыг хохироосон, нийтийн хэв журмыг зөрчсөн, бусад хууль бус, гэмт хэргийн шинжтэй үйл ажиллагаанд сэжиглэгдэж байгаа. Газар дээр нь байцаах, үргэлжлүүлэн байцаах ажиллагааг БНХАУ-ын Ардын цагдаагийн тухай хуульд заасан журмын дагуу явуулна. Мужийн түвшнээс дээших орон нутгийн ардын засгийн газрын олон нийтийн аюулгүй байдлын байгууллагууд эсвэл хилээр нэвтрэх хилийн шалгалтын байгууллагууд гарах, нэвтрэх менежментийг зөрчсөн гэж сэжиглэгдсэн

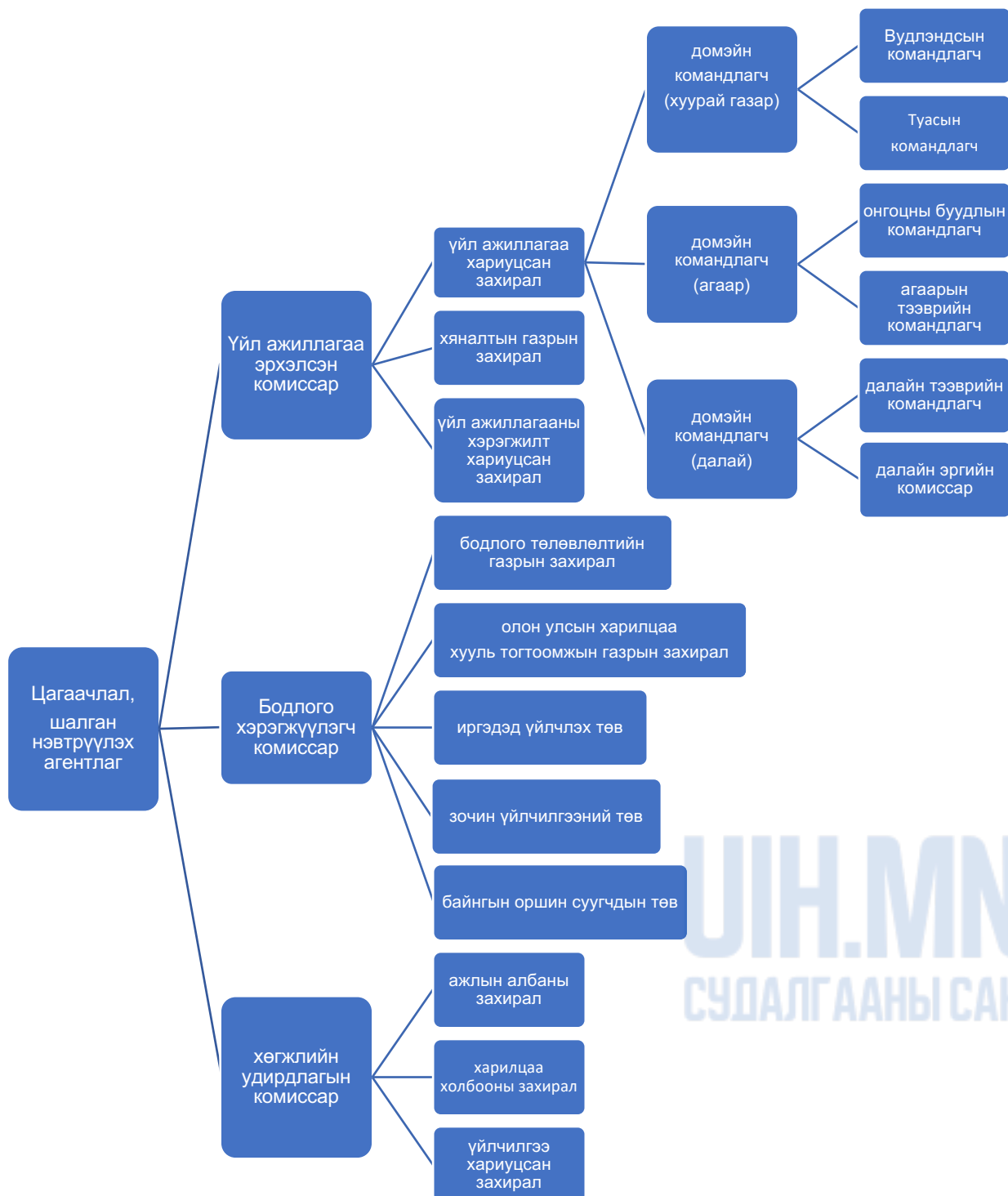
		хүмүүсийг дуудах шаардлагатай бол" БНХАУ-ын Олон нийтийн аюулгүй байдлын удирдлагын торгуулийн тухай" хуулийн холбогдох заалтыг хэрэгжүүлнэ 60 дугаар зүйл: Энэ хуулийн 59 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан аливаа нөхцөл байдалд орсон гадаадын иргэдийг мөрдөн байцаалт, газар дээр нь үргэлжлүүлэн байцаалт хийсний дараагаар сэжигтэй тохиолдол гарах юм бол нэмэлт мөрдөн байцаалт хийлгүүлэхээр тэднийг цагдан хорьж болно.
5	Алба хаагчид нь төрийн тусгай албанд хамаардаг эсэх	БНХАУ-ын Үндэсний цагаачлалын албаны алба хаагчид нь төрийн тусгай албанд хамаардаг байна. БНХАУ-ын төрийн албаны тухай хуулийн 16 дугаар зүйлд Төрийн албан хаагчдын албан тушаалын мөн чанар, шинж чанар, менежментийн хэрэгцээнд нийцүүлэн төрийн албан хаагчдын албан тушаалын ангиллыг цогц менежмент, мэргэжлийн технологи, захиргааны хууль сахиулах гэсэн ангилалд хуваадаг. ТАТХ-ийн дагуу ажлын онцлог шинжтэй, тусад нь удирдан зохион байгуулах шаардлагатай гэсэн ангилалд бусад ажлын ангиллыг нэмж болдог байна. Монгол Улсын хувьд Төрийн албыг Улс төр, төрийн тусгай, төрийн захиргаа, төрийн үйлчилгээний албан хаагч гэж ангилдаг бөгөөд БНХАУ-ын цогц менежмент нь манай улсын төрийн тусгай албан хаагчийн ангилалтай ижил агуулгатай юм. Цогц менежментын төрийн албан хаагчдын зэрэг дэв дарааллыг дараах байдлаар хуваадаг: нэгдүгээр түвшний байцаагч, хоёрдугаар түвшний байцаагч, нэгдүгээр түвшний мөрдөн байцаагч, хоёрдугаар түвшний мөрдөн байцаагч, гуравдугаар түвшний мөрдөн байцаагч, дөрөвдүгээр түвшний мөрдөн байцаагч, нэгдүгээр түвшний ахлах ажилтан, хоёрдугаар түвшний ахлах ажилтан, гуравдугаар түвшний ахлах ажилтан, дөрөвдүгээр түвшний ахлах ажилтан, нэгдүгээр түвшний ажилтан, хоёрдугаар түвшний ажилтан. Удирдлагын иж бүрэн ангилалаас бусад албан тушаалд байгаа төрийн албан хаагчдын зэрэг дэвийн дарааллыг төрөөс энэ хуульд заасны дагуу тусад нь тогтооно. Дээрх ангилалын хүрээнд цагаачлалын албаны байцаагч нар нь газар дээр нь байцаах, цагдан хорих ажиллагааг хянах, үйл ажиллагааны цар хүрээг хязгаарлах, албадан гаргах эрхтэй байдаг тул төрийн тусгай ангилалд хамаардаг байна.
6	Албан хаагч нарт тавигдах шаардлага, томилох, чөлөөлөх журам	Цагаачлалын албаны алба хаагч нь төрийн алба хаагч болохын хувьд Төрийн албаны тухай хуулийн 13 дүгээр зүйлд заасан үндсэн стандарт, шаардлагыг хангасан байх учиртай. 13 дугаар зүйл: Төрийн албан хаагч дараах шаардлагыг хангасан байна. (1) БНХАУ-ын иргэншилтэй байх; (2) 18 насанд хүрсэн байх; (3) БНХАУ-ын Үндсэн хууль, БНХАУ-ын Коммунист намын удирдлага, социалист системийг дэмжих; (4) Улс төрийн чанар, ёс суртахууны шинж чанартай байх; (5) Үүргээ хэвийн гүйцэтгэх бие бялдар, сэтгэлзүйн шинж чанартай байх; (6) Албан тушаалын шаардлагад нийцсэн боловсролын түвшин, ажиллах чадварыг эзэмшсэн байх; (7) Хуульд заасан бусад нөхцөл. 14 дүгээр зүйл. Төрийн албан хаагчид дараах үүргийг гүйцэтгэнэ. (1) Үндсэн хуульд үнэнч байх, Үндсэн хууль, хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөж, хамгаалж, БНХАУ-ын Коммунист намын удирдлагыг ухамсартайгаар хүлээн авах; (2) Улс орондоо үнэнч байх, улс орны аюулгүй байдал, нэр төр, ашиг сонирхлыг хамгаалах; (3) Ард түмэндээ үнэнч байж, хүмүүст чин сэтгэлээсээ үйлчилж, ард түмний хяналтыг хүлээн авах; (4) Албан үүрэгтээ үнэнч, хичээнгүй, ухамсартай байх, дээд шатны байгууллагын гаргасан шийдвэр, тушаалыг хуулийн дагуу биелүүлж,

	хэрэгжүүлэх, тогтоосон бүрэн эрх, журмын дагуу үүргээ гүйцэтгэж, чанар, үр ашгийг дээшлүүлэхийн төлөө хичээнгүйлэн ажиллах; (5) Төрийн болон ажлын нууцыг хадгалах; (6) социалист гол үнэт зүйлсээ хэрэгжүүлэхэд манлайлан оролцож, хууль дээдлэх, сахилга бат, мэргэжлийн ёс зүйг сахин биелүүлэх, нийгмийн ёс зүй, гэр бүлийн ариун журмыг загварчлах; (7) Шударга байх; (8) Хуульд заасан бусад үүрэг. Нэгдүгээр түвшний удирдах албан тушаалтан болон түүнтэй адилтгах бусад зэрэглэлээс доогуур төрийн албан хаагчдыг олон нийтийн шалгалт, хатуу хяналт шалгалт, тэгш өрсөлдөөн, гавьяанд үндэслэн элсүүлэх замаар сонгон шалгаруулж авна.

Хавсралт 1. Япон Улсын цагаачлалын албаны бүтэц

Хавсралт 2. Сингапур Улсын цагаачлал, шалган нэвтрүүлэх агентлагын бүтэц

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

- <https://immi.homeaffairs.gov.au/>
- <https://www.homeaffairs.gov.au/>
- <https://www.legislation.gov.au/Details/C2006C00317>
- <https://www.legislation.gov.au/Details/C2018C00337>
- <https://www.legislation.gov.au/Details/C2016C00650>
- <https://www.legislation.gov.au/Details/C2017C00323>
- <https://www.legislation.gov.au/Details/C2019C00057>
- <https://www.legislation.gov.au/Details/C2011C00051>
- <https://www.legislation.gov.au/Details/C2012C00614>
- <https://www.anao.gov.au/>
- <https://www.anao.gov.au/work/performance-audit/australian-border-forces-use-statutory-powers>
- <https://immi.homeaffairs.gov.au/>
- https://recordsearch.naa.gov.au/SearchNRetrieve/Interface/DetailsReports/AgencyDetail.aspx?reg_no=CA%209152
- <https://sso.agc.gov.sg/Act/PSCLSCA1956>
- <https://www.legislation.gov.au/Details/C2018C00337> Цагаачлалын хуулийн 4 дүгээр зүйл
- http://www5.austlii.edu.au/au/legis/cth/consol_act/ma1958118/s198ab.html
- https://www.aph.gov.au/About_Parliament/House_of_Representatives/Powers_practice_and_procedure/Practice7/HTML/Chapter2/Federal_Executive_Council
- <https://www.legislation.gov.au/Details/C2007Q00174>
- <https://joboutlook.gov.au/occupations/immigration-officers?occupationCode=599512>
- <https://www.legislation.gov.au/Details/C2018C00337> Subdivision F—байцаагчийн эрх
- <https://www.abf.gov.au/>
- <https://www.legislation.gov.au/Details/C2019C00057>
- <https://www.legislation.gov.au/Details/C2019C00057>
- <https://www.jobsandskills.wa.gov.au/jobs-and-careers/occupations/immigration-officer-border-force-officer>
- <https://www.legislation.gov.au/Details/C2018C00512>
- <https://en.wikipedia.org/wiki/Japan>
- <http://www.asahi.com/ajw/articles/13256541>
- <http://www.moj.go.jp/ENGLISH/information/tnl-01.html>
- http://www.japaneselawtranslation.go.jp/law/detail_main?id=173&vm=2
- <https://www.refworld.org/docid/3ae6b59120.html>
- <http://www.immi-moj.go.jp/english/soshiki/index.html>
- <https://en.wikipedia.org/wiki/Singapore>
- <https://sso.agc.gov.sg/Act/IA1959>
- <https://sso.agc.gov.sg/Act/PA2007>
- <https://sso.agc.gov.sg/Act/NRA1965>
- <https://sso.agc.gov.sg/Act/CA1960>

УИ.МН
СУДАЛГААНЫ САН